

Azərbaycan Respublikasının “Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında” beynəlxalq konvensiyaya qoşulması barədə

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN QƏRARI

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi “Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında” Konstitusiyaya Aktına əsaslanaraq, dövlətlər arasında qarşılıqlı hörmət, dövlət suverenliyi və beynəlxalq hüquq öhdəliklərini vicdanla yerinə yetirmək prinsiplərindən çıxış edərək **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikası “Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında” 1988-ci il dekabrın 20-də Vyana şəhərində imzalanmış beynəlxalq konvensiyaya qoşulsun.

2. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinə tapşırılsın ki:

a) “Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında” konvensiyaya qoşulma aktı barəsində Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Katibliyinə bildiriş göndərsin;

b) Azərbaycan Respublikasının “Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında” beynəlxalq konvensiyaya qoşulması barədə sənədləri bu konvensiyada müəyyən edilmiş qaydada saxlanmağa versin.

3. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin daimi komissiyalarına tapşırılsın ki, Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyinin “Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında” beynəlxalq konvensiyaya uyğunlaşdırılmasını təmin etsinlər.

Bakı şəhəri, 28 oktyabr 1992-ci il
№ 356.

NARKOTİK VASİTƏLƏRİN VƏ PSİXOTROP MADDƏLƏRİN QANUNSUZ DÖVRIYYƏSİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ HAQQINDA BİRLƏŞMİŞ MİLLƏTLƏR TƏŞKİLATININ KONVENSIYASI

Bu Konvensiyanın Tərəfləri,

insanların sağlamlığına və rifahına ciddi təhlükə yaradan, cəmiyyətin iqtisadi, mədəni və siyasi əsaslarına mənfi təsir göstərən, narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz istehsalı, tələbatı və dövriyyəsinin artım miqyası və təmayülündən **dərindən narahat olaraq**,

müxtəlif sosial qruplar arasında narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinin daha da geniş yayılmasından və xüsusən də uşaqların dünyanın bir çox rayonlarında qanunsuz narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin istehlakçıdan kimi istifadə olunmasından, həmin vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz istehsalı və dövriyyəsi zamanı istismar edilməsindən (bu isə çox böyük təhlükə deməkdir), həmçinin **dərindən narahat olaraq**,

qanunsuz dövriyyə və mütəşəkkil cinayətkarlığın qanuni iqtisadiyyatı dağıdan və dövlətlərin stabilliyinə, təhlükəsizliyinə və suverenliyinə təhlükə yaradan digər əlaqəli formaların arasında qarşılıqlı əlaqələrin mövcudluğunu **təsdiq edərək**,

qarşısının alınması təxirəsalınmaz və ən ilk növbəli diqqət tələb edən qanunsuz dövriyyənin beynəlxalq cinayətkar fəaliyyət olduğunu həmçinin **təsdiq edərək**,

qanunsuz dövriyyənin böyük gəlirlər və maliyyə vəsaitləri gətirdiyini, bunun isə transmilli cinayətkar təşkilatlara hakimiyyət mexanizmlərinə, qanuni ticarət və maliyyə fəaliyyətinə və cəmiyyətin bütün səviyyələrinə müdaxilə etmək, onları pozmaq və dağıtmaq imkanı verdiyini **dərk edərək**,

qanunsuz dövriyyə ilə məşğul olan şəxsləri cinayətkar fəaliyyətdən əldə olunan gəlirlərdən məhrum etmək və bununla da onları bu fəaliyyətə təhrik edən əsas motivi aradan qaldırmaq **qətiyyətinə gələrək**,

belə vasitələrə və maddələrə olan tələbatı və qanunsuz dövriyyədən alınan çox böyük gəlirləri də daxil etməklə, narkotik vasitələrdən və psixotrop maddələrdən sui-istifadə probleminin əsl səbəblərini aradan qaldırmağa **çalışaraq**,

bəzi maddələr, o cümlədən narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz hazırlanmasında istifadə edilən prekursorlar, kimyəvi maddələr və həlledici məhlullar (asan əldə olunması narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin gizli istehsalının artımına səbəb olmuş) üzərində nəzarət tədbirlərini zəruri **hesab edərək**,

dənizdə qanunsuz dövriyyənin qarşısını almaq məqsədilə beynəlxalq əməkdaşlığın yaxşılaşdırılmasına **çalışaraq**,

qanunsuz dövriyyənin aradan qaldırılmasının bütün dövlətlərin kollektiv vəzifəsi olduğunu və bu məqsədlə beynəlxalq əməkdaşlıq çərçivəsində səylərin koordinasiyasının zəruriliyini **təsdiq edərək**,

narkotik vasitələr və psixotrop maddələr üzərində nəzarət sahəsində Birləşmiş Millətlər Təşkilatının səlahiyyətlərini tanıyaraq və belə nəzarətlə məşğul olan beynəlxalq orqanların bu Təşkilat çərçivəsində olmasını **istəyərək**,

narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə dair mövcud müqavilələrin rəhbər prinsiplərini və onlarla nəzərdə tutulan nəzarət sistemini **yenidən təsdiq edərək**,

qanunsuz dövriyyənin və onun ciddi nəticələrinin təsirinin və miqyaslarının azaldılması məqsədilə, Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Vahid Konvensiyası, Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Vahid Konvensiyasına düzəlişlər haqqında 1972-ci il Protokoluna uyğun olaraq edilmiş düzəlişlərlə olan həmin Konvensiya və Psixotrop maddələr haqqında 1971-ci il Konvensiyası ilə nəzərdə tutulan tədbirlərin möhkəmləndirilməsinin və genişləndirilməsinin vacibliyini **təsdiq edərək**,

beynəlxalq cinayətkar fəaliyyət olan qanunsuz dövriyyənin qarşısının alınması üçün hüquqi sahədə beynəlxalq əməkdaşlığın effektiv hüquqi vasitələrinin möhkəmləndirilməsinin və gücləndirilməsinin mühüm əhəmiyyətini, həmçinin, **təsdiq edərək**,

bütünlüklə, problemin müxtəlif aspektlərini, xüsusilə də onlardan narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə dair mövcud müqavilələrdə nəzərdə tutulmayanları özündə əks etdirən, xüsusi olaraq qanunsuz dövriyyə ilə mübarizəyə yönəlmiş, geniş əhatəli, effektiv və təsirli beynəlxalq konvensiyanın bağlanmasını **istəyərək**,

bununla aşağıdakılar barədə **razılığa gəldilər**:

Maddə 1 **ANLAYIŞLAR**

Birbaşa olaraq başqa mənə göstərildiyi, yaxud həmin mənasına görə başqa anlayışı nəzərdə tutan hallar istisna edilməklə, bu Konvensiyada aşağıdakı anlayışlardan istifadə olunur:

(a) **“Komitə”** – Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Konvensiyasına və Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Konvensiyasına düzəlişlər haqqında 1972-ci il Protokoluna uyğun olaraq edilmiş düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyaya əsasən təsis edilmiş Narkotiklər Üzərində Nəzarət üzrə Beynəlxalq Komitə deməkdir;

(b) **“Kannabis bitkisi”** – *Cannabis* mənşəli istənilən bitki deməkdir;

(c) **“Kokain kolu”** – *Erythroxylon* mənşəli istənilən bitki deməkdir;

(d) **“Kommersiya daşıyıcısı”** – hər hansı bir muzda görə şəxslərin, malların və poçt göndərişlərinin daşınması ilə məşğul olan istənilən şəxs, yaxud istənilən ictimai, şəxsi və ya digər müəssisə deməkdir;

(e) **“Komissiya”** – Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqtisadi və Sosial Şurasının narkotik vasitələr üzrə Komissiyası deməkdir;

(f) **“Müsadirə”** – müvafiq hallarda götürməni əhatə edən, məhkəmənin və ya digər səlahiyyətli orqanın qərarı ilə qəti olaraq mülkiyyətdən məhrum etmə deməkdir;

(g) **“Nəzarətli göndəriş”** – bu Konvensiyanın 3-cü maddəsinin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların iştirakçısı olan şəxslərin müəyyən edilməsi məqsədilə müvafiq ölkələrin səlahiyyətli orqanlarının razılığı ilə və onların nəzarəti altında narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin, bu Konvensiyanın əlavəsindəki **I Cədvələ**, yaxud **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin, yaxud onları əvəz edən maddələrin qanunsuz və ya şübhə doğuran partiyalarının bir və ya bir neçə ölkənin ərazisindən aparılmasına, keçirilməsinə, yaxud ərazisinə gətirilməsinə yol verən metod deməkdir;

(h) **“1961-ci il Konvensiyası”** – Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Vahid Konvensiyası deməkdir;

(i) **“Düzəlişlərlə olan 1961-ci il Konvensiyası”** – Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Vahid Konvensiyasına düzəlişlər haqqında 1972-ci il Protokoluna uyğun olaraq ona daxil edilmiş düzəlişlərlə olan Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Vahid Konvensiyası deməkdir;

(j) **“1971-ci il Konvensiyası”** – Psixotrop maddələr haqqında 1971-ci il Konvensiyası deməkdir;

(k) **“Şura”** – Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqtisadi və Sosial Şurası deməkdir;

(l) **“Dondurma”** və ya **“üzərinə həbs qoyma”** – məhkəmə, yaxud səlahiyyətli orqan tərəfindən çıxarılmış qərara əsasən mülkiyyətin köçürülməsi, konversiyası, yerləşdirilməsi, yaxud yerdəyişməsinin müvəqqəti olaraq qadağan olunması və ya mülkiyyətin müvəqqəti həbsi, yaxud nəzarət altına götürülməsi deməkdir;

(m) **“Qanunsuz dövriyyə”** – bu Konvensiyanın 3-cü maddəsinin 1 və 2-ci bəndlərində göstərilən hüquqpozması deməkdir;

(n) **“Narkotik vasitə”** – Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Konvensiyasının və düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyanın **I** və **II Siyahısına** daxil edilmiş təbii, yaxud sintetik maddələrdən hər hansı biri deməkdir;

(o) **“Tiryək xaşxaşı”** – ***Payaver somniferum L*** növündən olan bitki deməkdir;

(p) **“Gəlirlər”** – 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların törədilməsi nəticəsində birbaşa, yaxud dolayısı ilə alınmış və ya əldə edilmiş istənilən mülkiyyət deməkdir;

(q) **“Mülkiyyət”** – maddi, yaxud qeyri-maddi, daşınar və ya daşınmaz, nəzərə çarpan, yaxud nəzərə çarpmayan, istənilən növ aktivlər, həmçinin, belə aktivlərə hüququn olmasını və ya onlarda iştirakı təsdiq edən hüquqi sənəd, yaxud akt deməkdir;

(r) **“Psixotrop maddələr”** – istənilən təbii, yaxud sintetik maddə və ya 1971-ci il Konvensiyasının **I, II, III** və **IV Siyahısına** daxil edilmiş istənilən təbii material deməkdir;

(s) **“Baş katib”** – Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi deməkdir;

(t) **“I Cədvəl”** və **“II Cədvəl”** – müvafiq qaydada nömrələnmiş maddələrin bu Konvensiyanın əlavəsində olan siyahıları (12-ci maddəyə uyğun olaraq vaxtaşırı düzəlişlər edilə bilən) deməkdir;

(u) **“Tranzit dövlət”** – ərazisi üzərindən qanunsuz narkotik vasitələr, psixotrop maddələr, həmçinin **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələr daşınan və belə vasitələrin və maddələrin nə mənşə yeri, nə də ki, son təyinat yeri olmayan dövlət deməkdir.

Maddə 2

KONVENSIYANIN TƏTBİQİ SAHƏSİ

1. Bu Konvensiyanın məqsədi narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin beynəlxalq xarakter daşıyan qanunsuz dövriyyəsinin problemlərinin effektiv həlli üçün Tərəflər arasında

əməkdaşlığa kömək etməkdən ibarətdir. Konvensiya üzrə öz vəzifələrini yerinə yetirərkən Tərəflər özlərinin daxili qanunvericilik sistemlərinin əsas müddəalarına uyğun olaraq, qanunvericilik və təşkilat xarakterli tədbirlər də daxil olmaqla, zəruri tədbirlər görürlər.

2. Tərəflər bu Konvensiya üzrə öz vəzifələrini dövlətlərin suveren bərabərliyi və ərazi bütövlüyü prinsiplərinə, həmçinin, digər dövlətlərin daxili işlərinə qarışmamaq prinsipinə uyğun olaraq yerinə yetirirlər.

3. Tərəf digər Tərəfin ərazisində həmin Tərəfin milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq onun orqanlarının müstəsna səlahiyyətlərinə aid olan funksiyalar yurisdiksiyasını həyata keçirmirlər.

Maddə 3

HÜQUQ POZUNTULARI VƏ SANKSİYALAR

1. Hər bir Tərəf, qəsdən törədildiyi hallarda, aşağıdakı hərəkətlərin öz qanunvericiliyinə müvafiq olaraq cinayət kimi tanınması üçün tələb oluna biləcək tədbirlər görür:

a) I) 1961-ci il Konvensiyasının, düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyanın, yaxud 1971-ci il Konvensiyasının müddəalarına zidd olaraq istənilən narkotik vasitənin və ya psixotrop maddənin istehsalı, hazırlanması, ayrılması, təklif edilməsi, satış məqsədilə təklif edilməsi, yaradılması, satışı, istənilən şərtlə göndərilməsi, vasitəçiliyi, keçirilməsi, tranzit yolla göndərilməsi, daşınması, idxalı və ya ixracı;

II) 1961-ci il Konvensiyasının və düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyanın müddəalarına zidd olaraq narkotik vasitələrin istehsalı məqsədilə tiryək xaşxaşının, kokain kolunun və ya kannabis bitkisinin becərilməsi;

III) yuxarıdakı I yarımبەندdə sadalanan istənilən fəaliyyət növü məqsədi üçün istənilən narkotik vasitənin və ya psixotrop maddənin saxlanması və ya alınması;

IV) narkotik vasitələrin və ya psixotrop maddələrin qanunsuz becərilməsi, istehsalı, yaxud hazırlanması məqsədilə istifadə olunacağı məlum olduğu halda avadanlıqların, I Cədvəldə və II Cədvəldə göstərilən materialların, yaxud maddələrin hazırlanması, daşınması və ya yayılması;

V) yuxarıdakı I, II, III və IV yarımبەndlərdə sadalanan istənilən hüquqpozmanın təşkili, onlara rəhbərlik və ya onların maliyyələşdirilməsi;

b) I) mülkiyyətin konversiyası və ya köçürülməsi, əgər belə mülkiyyətin bu bəndin a yarımبەndində nəzərdə tutulmuş hüquqpozma, yaxud hüquqpozmalar nəticəsində, yaxud belə hüquqpozmada və ya hüquqpozmalarda iştirak nəticəsində, yaxud mülkiyyətin qanunsuz mənbəyinin gizlədilməsi, yaxud ört-basdır edilməsi məqsədilə və ya belə hüquqpozmanın, yaxud hüquqpozmaların törədilməsində iştirak etmiş istənilən şəxsə öz hərəkətlərinə görə məsuliyyətdən yaxa qurtarmaq üçün yardım məqsədilə əldə olunduğu məlumdursa;

II) mülkiyyətin əsl xarakterinin, mənbəyinin, yerləşdiyi yerin, sərəncam vermə üsulunun, yerdəyişməsinin, əsl mülkiyyət hüquqlarının, yaxud onun mənsubiyyətinin gizlədilməsi və ya ört-basdır edilməsi, əgər belə mülkiyyətin bu bəndin a yarımبەndində nəzərdə tutulmuş hüquqpozma, yaxud hüquqpozmalar nəticəsində, yaxud belə hüquqpozmada və ya hüquqpozmalarda iştirak nəticəsində əldə edilməsi məlumdursa;

c) özünün konstitusiya müddəalarını və öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərini nəzərə almaqla:

I) mülkiyyətin əldə edilməsi, ona malik olma və ya ondan istifadə, əgər belə mülkiyyətin bu bəndin a yarımبەndində nəzərdə tutulmuş hüquqpozma, yaxud hüquqpozmalar nəticəsində, yaxud belə hüquqpozmada və ya hüquqpozmalarda iştirak nəticəsində əldə edilməsi məlum olmuşdursa;

II) avadanlığa, yaxud materiallara, yaxud **I Cədvəldə** və **II Cədvəldə** göstərilmiş maddələrə malik olma, əgər onların hər hansı bir narkotik vasitələrin və ya psixotrop

maddələrin qanunsuz becərilməsi, istehsalı və ya hazırlanması məqsədləri üçün istifadə olunması, yaxud istifadə olunacağına nəzərdə tutulması məlumdursa;

III) istənilən vasitələrlə başqalarını bu maddədə nəzərdə tutulmuş hüquqpozmaların törədilməsinə, yaxud narkotik vasitələrin və ya psixotrop maddələrin qanunsuz istifadəsinə açıq təhrik etmə, yaxud vadar etmə;

IV) bu maddədə nəzərdə tutulmuş hüquqpozmanın, yaxud hüquqpozmaların törədilməsində iştirak etmə, əlaqəli olma, yaxud həmin məqsədlə cinayət əlaqəsinə girmə, belə hüquqpozmanı və ya hüquqpozmaları törətməyə cəhd, həmçinin, onların törədilməsi zamanı kömək etmə, təhrik etmə, yardım göstərmə və ya məsləhətlər vermə.

2. Özünün konstitusiyaya müddəalarını və hüquq sisteminin əsas prinsiplərini nəzərə almaqla hər bir Tərəf, 1961-ci il Konvensiyasının, düzəlişlərlə 1961-ci il Konvensiyasının, yaxud 1971-ci il Konvensiyasının müddəalarını pozmaqla istənilən narkotik vasitənin və ya psixotrop maddənin şəxsi istehlak məqsədilə saxlanması, əldə edilməsinin, yaxud becərilməsinin, qəsdən törədildiyi halda, öz qanunvericiliyinə müvafiq olaraq hüquqpozma kimi qiymətləndirilməsi üçün tələb oluna biləcək tədbirləri görür.

3. Bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən hüquqpozmanın tərkib hissəsi kimi dərk etmə, qəsd və ya məqsəd işin obyektiv faktiki hallarına əsasən müəyyən edilə bilər.

4. a) Hər bir Tərəf bu maddədə nəzərdə tutulmuş hüquqpozmaların törədilməsinə görə həmin hüquqpozmaların ciddi xarakterini nəzərə alan həbsxanada saxlamaqla azadlıqdan məhrum etmə və ya azadlıqdan məhrum etmənin digər növləri, cərimə sanksiyaları və müsadirə kimi sanksiyaların tətbiqini nəzərdə tutur.

b) Tərəflər bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş hüquqpozmaya görə məhkum edilməyə, yaxud cəzaya əlavə olaraq hüquqpozucu barəsində müalicə, yenidən tərbiyələndirmə, onun üzərində sonrakı nəzarət, əmək qabiliyyətinin bərpası və ya sosial reintegrasiya tədbirlərini nəzərdə tuta bilər.

c) Əvvəlki yarımbəndlərin müddəalarına baxmayaraq, az əhəmiyyətli hüquq pozuntularının törədildiyi müvafiq hallarda Tərəflər məhkum olunma və ya cəzaya alternativ kimi yenidən tərbiyələndirmə, əmək qabiliyyətinin bərpası, yaxud sosial reintegrasiya kimi tədbirlərin görülməsini, hüquqpozucu narkoman olduqda isə onun müalicəsi və onun üzərində sonrakı nəzarəti nəzərdə tuta bilər.

d) Tərəflər bu maddənin 2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş hüquqpozmaya görə məhkum olunmanın, yaxud cəzanın əvəzinə, yaxud məhkum olunmaya və ya cəzaya əlavə olaraq hüquqpozucunun müalicəsi, tərbiyələndirilməsi, müalicədən sonrakı nəzarət, əmək qabiliyyətinin bərpası və sosial reintegrasiyası üçün tədbirlər nəzərdə tuta bilər.

5. Tərəflər onların məhkəmələrinin və yurisdiksiyaya malik digər səlahiyyətli orqanlarının bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş hüquqpozmaları ağırlaşdıran hallar kimi, aşağıdakı faktiki cəhətləri nəzərə ala bilmələrini təmin edirlər:

a) hüquqpozucunun daxil olduğu mütəşəkkil cinayətkar qrupun hüquqpozmada iştirakı;

b) hüquqpozucunun beynəlxalq mütəşəkkil cinayətkar fəaliyyətin digər növlərində iştirakı;

c) hüquqpozucunun bu hüquqpozmanın törədilməsinə yardım edən qanunsuz fəaliyyətin digər növlərində iştirakı;

d) hüquqpozucunun zor və ya silah tətbiq etməsi;

e) hüquqpozucunun vəzifəli şəxs olması və bu hüquqpozmanın onun vəzifəsi ilə bağlı olması faktı;

f) yetkinlik yaşına çatmayanları cəlb etmə və ya onlardan istifadə etmə;

g) hüquqpozmanın islah müəssisəsində, yaxud tədris ocağında və ya ictimai idarələrdə, yaxud onların bilavasitə yaxınlığında və ya şagirdlərin və tələbələrin tədris, idman və ictimai tədbirlərin keçirilməsi üçün istifadə etdikləri digər yerlərdə törədilməsi faktı;

h) müvafiq tərəfin milli qanunvericiliyi ilə yol verilən hədlərdə, xaricdə ya öz ölkəsində, əvvəlki məhkumluq, xüsusilə də analoji hüquqpozmalara görə.

6. Tərəflər bu maddədə nəzərdə tutulmuş istənilən hüquqpozmalar barəsində hüquq mühafizə tədbirlərinin maksimal effektivliyinə nail olmaq məqsədilə və belə hüquqpozmaların törədilməsinə mane olmağın zəruriliyini nəzərə almaqla, həmin hüquqpozmalara görə şəxslərin cinayət təqibinə aid istənilən diskresion hüquq səlahiyyətlərinin öz milli qanunvericiliklərinə müvafiq olaraq istifadəsini təmin etməyə çalışırlar.

7. Tərəflər, onların məhkəmələrinin, yaxud digər səlahiyyətli orqanlarının, belə hüquqpozmalara görə məhkum edilmiş şəxslərin vaxtından əvvəl və ya şərti azad edilməsinin mümkünlüyü məsələsinə baxarkən bu maddənin 1-ci bəndində sadalanan hüquqpozmaların və bu maddənin 5-ci bəndində sadalanan halların ciddi xarakterini nəzərə almalarını təmin edirlər.

8. Hər bir Tərəf, zəruri hallarda, özünün milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq, bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş istənilən hüquqpozmaya görə cinayət təqibi üçün uzun müddət və ehtimal edilən hüquqpozucusunun ədalət məhkəməsindən gizləndiyi hallarda isə daha uzun müddət müəyyən edir.

9. Hər bir Tərəf, bu maddənin 1-ci bəndində sadalanan hüquqpozmaya görə təqsirli bilinən və ya məhkum olunmuş və onun ərazisində olan şəxsin zəruri cinayət araşdırmasında iştirakını təmin etmək məqsədilə özünün hüquq sistemində uyğun olaraq zəruri tədbirlər görür.

10. Bu Konvensiyaya müvafiq olaraq, o cümlədən, 5-ci, 6-cı, 7-ci və 9-cu maddələrə əsasən əməkdaşlıq da daxil olmaqla, Tərəflər arasında əməkdaşlığın məqsədləri üçün, bu maddədə nəzərdə tutulan hüquqpozmalara, Tərəflərin konstitusiyaya məhdudiyətlərinə və əsas milli qanunlarına zərər vurmada, maliyyə və ya siyasi hüquqpozmalar və ya siyasi motivlərlə törədilən hüquqpozmalar kimi baxılır.

11. Bu maddədə heç nə, barəsində danışmadan hüquqpozmaların təsvirinin hər bir Tərəfin milli qanunvericiliyinin səlahiyyətinə aid olması və belə hüquqpozmalara görə təqibin və cəzanın bu qanunvericiliyə müvafiq olaraq həyata keçirilməsi prinsipinə toxunmur.

Maddə 4 **YURİDİKSIYA**

1. Hər bir Tərəf:

a) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq tanıdığı hüquqpozmalar barəsində öz yurisdiksiyasını müəyyən etmək məqsədilə tələb oluna bilən bütün tədbirləri aşağıdakı hallarda görür:

I) həmin hüquqpozma onun ərazisində törədilib;

II) hüquqpozma onun bayrağını daşıyan gəmidə və ya hüquqpozmanın törədilməsi anında onun qanunlarına uyğun olaraq qeydiyyatdan keçmiş hava gəmisində törədilib;

b) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq tanıdığı hüquqpozmalar barəsində öz yurisdiksiyasını müəyyən etmək məqsədilə tələb oluna bilən bütün tədbirləri aşağıdakı hallarda görə bilər:

I) həmin hüquqpozma onun vətəndaşı, yaxud adətən, onun ərazisində yaşayan şəxs tərəfindən törədilib;

II) həmin hüquqpozma, 17-ci maddəyə əsasən həmin Tərəfin barəsində müvafiq tədbirlər görməyə icazə aldığı gəmidə törədilib, o şərtlə ki, həmin yurisdiksiya ancaq bu maddənin 4-cü və 9-cu bəndlərində göstərilmiş sazişlər və ya razılaşmalar əsasında həyata keçirilir;

III) bu hüquqpozma 3-cü maddənin 1-ci bəndinin c IV yarım bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalardan biridir və sonradan 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalann onun ərazisində törədilməsi məqsədilə həmin ölkənin ərazisindən kənarında törədilib.

2. Hər bir Tərəf:

a) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq tanıdığı hüquqpozma barəsində öz yurisdiksiyasının müəyyən edilməsi üçün tələb oluna bilən tədbirləri görür, o halda ki, ehtimal

edilən hüquqpozucu onun ərazisindədir və o həmin hüquqpozucunu o əsasla digər Tərəfə vermir ki, hüquqpozma:

I) onun ərazisində, yaxud onun bayrağını daşıyan gəmidə və ya hüquqpozmanın törədilməsi anında onun qanunvericiliyinə müvafiq olaraq qeydiyyatdan keçmiş hava gəmisində törədilib;

II) onun vətəndaşı tərəfindən törədilib;

b) həmçinin, 3-cü maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq tanıdığı hüquqpozma barəsində öz yurisdiksiyasının müəyyən edilməsi üçün tələb oluna bilən tədbirləri o halda görür ki, ehtimal edilən hüquqpozucu onun ərazisindədir və o həmin hüquqpozucunu digər Tərəfə vermir.

3. Bu Konvensiya, Tərəfin öz milli qanunvericiliyinə müvafiq olaraq müəyyənləşdirdiyi hər hansı bir cinayət yurisdiksiyasının həyata keçirilməsini istisna etmir.

Maddə 5
MÜSADİRƏ

1. Hər bir Tərəf aşağıdakıların müsadirəsi üçün tələb oluna bilən müvafiq tədbirlər görür:

a) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların törədilməsi nəticəsində əldə olunmuş gəlirlərin, yaxud dəyəri həmin gəlirlərə uyğun gələn mülkiyyətin;

b) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların törədilməsində istifadə olunmuş, yaxud hər hansı bir şəkildə istifadə olunması nəzərdə tutulan narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin, materialların və avadanlıqların və ya digər vasitələrin.

2. Hər bir Tərəf, bu maddənin 1-ci bəndində qeyd olunan gəlirlərin, mülkiyyətin, vasitələrin və ya istənilən digər əşyaların, sonradan müsadirə olunması üçün özünün səlahiyyətli orqanları tərəfindən müəyyən olunması, aşkar edilməsi və dondurulması, yaxud həbs edilməsi üçün tələb oluna biləcək müvafiq tədbirləri görür.

3. Bu maddədə göstərilən tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədilə hər bir Tərəf öz məhkəmələrinə, yaxud digər səlahiyyətli orqanlarına bank, maliyyə və ya kommersiya sənədlərinin təqdim olunması, yaxud həbs edilməsi barədə qərar vermək səlahiyyəti verir. Tərəf, bank sirlərinin qorunması zərurətinə istinad etməklə bu bəndin müddəalarına uyğun olaraq tədbir görməkdən boyun qaçırır.

4. a) Ərazisində bu maddənin 1-ci bəndində qeyd olunan gəlirlər, mülkiyyət, vasitələr və istənilən digər əşyalar olan Tərəf, səlahiyyətinə 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalar aid edilən digər Tərəfin bu maddəyə əsasən göndərdiyi xahişi aldıqda:

I) müsadirə barədə qərarı almaq məqsədilə öz səlahiyyətli orqanlarına sorğu göndərir və belə qərarın verildiyi halda onu icra edir; yaxud

II) sorğu verən Tərəfin bu maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq müsadirə haqqında çıxardığı qərarı göstərilən həcmdə və sorğu alan Tərəfin ərazisində olan gəlirlərə, mülkiyyətə, yaxud 1-ci bənddə qeyd olunan istənilən digər əşyalara aidiyyət həddinə uyğun olaraq icra olunması üçün özünün səlahiyyətli orqanlarına təqdim edir.

b) Bu maddəyə uyğun olaraq səlahiyyətinə 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalar aid edilən digər Tərəfin göndərdiyi xahişi alan Tərəf, sonrakı müsadirə məqsədilə bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən gəlirlərin, mülkiyyətin, vasitələrin və istənilən digər əşyaların müəyyən olunması, aşkar edilməsi və dondurulması, yaxud həbs edilməsi üçün tədbirləri görür. Müsadirə barədə qərarı sorğunu göndərən Tərəf, yaxud xahişə uyğun olaraq, bu bəndin a yarım bəndinə əsasən sorğunu alan Tərəf verir.

c) Bu bəndin a və b yarım bəndlərində nəzərdə tutulan qərarı, yaxud tədbiri sorğunu alan Tərəf öz milli qanunvericilik normalarının müddəalarına və prosesual normalara riayət etməklə və onlara uyğun olaraq, yaxud onu sorğunu verən Tərəflə bağlayan istənilən ikitərəfli və ya çoxtərəfli müqavilələrə, sazişlərə, yaxud razılaşmalara əsasən qəbul edir və həyata keçirir.

d) 7-ci maddənin 6-19-cu bəndlərinin müddəaları tətbiq olunur *mutatis mutandis*. 7-ci maddənin 10-cu bəndində göstərilən məlumatlara əlavə olaraq, bu maddəyə əsasən göndərilmiş xahişlərdə aşağıdakılar olur:

I) bu maddənin a I yarım bəndində nəzərdə tutulmuş xahiş olduğu halda - müsadirə olunmalı olan mülkiyyətin təsviri və sorğu alan Tərəfin tədbir görə bilməsinə kifayət edəcək (qərar qəbul edilməsi üçün) sorğu göndərən Tərəfin istinad etdiyi faktları əks etdirən ərizə;

II) bu maddənin a I yarım bəndində nəzərdə tutulmuş xahiş olduğu halda - sorğu göndərən Tərəfin müsadirə haqqında verdiyi qərarın (xahişi əsaslandırın) hüquqi qaydada tərtib olunmuş surəti, icrası xahiş olunan qərarın həcmi barədə faktları və məlumatları əks etdirən ərizə;

III) b yarım bəndində nəzərdə tutulmuş xahiş olduğu halda - sorğu göndərən Tərəfin istinad etdiyi faktların və təklif olunan tədbirlərin təsvirini əks etdirən ərizə;

e) Hər bir Tərəf özünün bu bəndin müddəalarının həyata keçirilməsini təmin edən istənilən qanun və qaydalarını, eləcə də həmin qanun və qaydalara sonrakı dəyişikliklərin mətnini Baş katibə təqdim edir.

f) Əgər hər hansı bir Tərəf bu bəndin a və b yarımbəndlərində qeyd olunan tədbirlərin görülməsini müvafiq müqavilənin mövcudluğu ilə şərtləndirmək istəyirsə, onda həmin Tərəf bu Konvensiyaya zəruri və kifayət edici müqavilə-hüquqi əsas kimi baxır.

g) Bu maddənin icrası naminə beynəlxalq əməkdaşlığın effektivliyini artırmaq üçün Tərəflər ikitərəfli və çoxtərəfli müqavilələr, sazişlər və razılaşmalar bağlamağa çalışırlar.

5. a) Bu maddənin 1-ci və ya 4-cü bəndlərinə əsasən, gəlirləri və mülkiyyəti müsadirə etmiş Tərəf onlar barəsində öz milli qanunvericiliyinə və inzibati prosedurlarına uyğun olaraq sərəncam verir.

b) Bu maddəyə uyğun olaraq digər Tərəfin xahişi ilə hərəkət edən Tərəf aşağıdakılar barədə sazişlər bağlamaq imkanına ayrıca baxa bilər:

I) belə gəlirlərin və mülkiyyətin məbləğinin, yaxud belə gəlirlərin və mülkiyyətin, yaxud onların əhəmiyyətli hissəsinin realizə olunması nəticəsində əldə edilmiş vəsaitlərin narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsi və onlardan sui-istifadə sahəsində ixtisaslaşmış dövlətlərarası orqanlara verilməsi;

II) özünün milli qanunvericiliyinə, inzibati prosedurlarına, bu məqsədlə bağlanmış ikitərəfli və ya çoxtərəfli sazişlərə əsasən, daimi, yaxud birdəfəlik qaydada belə gəlirlərin və ya mülkiyyətin realizə olunması nəticəsində əldə edilmiş gəlirlərin, yaxud mülkiyyətin və ya vasitələrin bir hissəsinin digər Tərəflərə verilməsi.

6. a) Əgər gəlirlər digər mülkiyyətə çevrilmiş, yaxud dəyişdirilmişdirsə, bu maddədə göstərilən tədbirlər gəlirlər barəsində deyil, belə mülkiyyət barəsində tətbiq olunur.

b) Əgər gəlirlər qanuni mənbələrdən əldə edilmiş mülkiyyətə əlavə olunmuşdursa, belə mülkiyyət həbs qoyma, yaxud dondurmaya dair istənilən səlahiyyətlərə zərər vurmadan, əlavə olunmuş belə gəlirlərin qiymətləndirilmiş dəyərində müvafiq həcmdə müsadirə olunmalıdır.

c) Aşağıdakı:

I) gəlirlərdən;

II) gəlirlərin çevrilməsi, yaxud dəyişdirilməsi nəticəsində əldə olunmuş mülkiyyətdən; və ya

III) gəlirlərin əlavə olunduğu mülkiyyətdən əldə olunmuş daxil olmalar və mədaxillər barəsində də, bu maddədə göstərilən tədbirlər gəlirlər barəsində olan şəkildə və həcmdə tətbiq olunur.

7. Hər bir Tərəf özünün milli qanunvericiliyinin prinsiplərinə, məhkəmə və digər araşdırmaların xarakterinə uyğun dərəcədə müsadirə olunmalı olan gəlirlərin və digər mülkiyyətin ehtimal olunan qanuni mənbəyini sübut etmək vəzifəsinin keçirilməsinin təmin edilməsi imkanına baxa bilər.

8. Heç bir halda bu maddənin müddəalarına vicdanla hərəkət edən üçüncü Tərəflərin hüquqlarına zərər vuran norma kimi baxılmır.

9. Bu maddədə olan heç nə nəzərdə tutulan tədbirlərin müvafiq Tərəfin milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq və onun müddəaları əsasında müəyyən olunması və həyata keçirilməsi prinsipinə toxunmur.

Maddə 6

EKSTRADİSİYA

1. Bu maddə 3-cü maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq Tərəflərin tanıdıqları hüquqpozmalara tətbiq olunur.

2. Bu maddənin tətbiq olunduğu hüquqpozmalardan hər biri ekstradisiyaya səbəb ola biləcək hüquqpozma kimi Tərəflər arasında mövcud olan ekstradisiya haqqında istənilən müqaviləyə daxil edilməli sayılır. Tərəflər belə hüquqpozmaları ekstradisiyaya səbəb ola

biləcək hüquqpozma kimi ekstradisiya haqqında onlar arasında bağlanacaq istənilən müqaviləyə daxil etməyi öhdələrinə götürürlər.

3. Ekstradisiyanı müqavilənin mövcudluğu ilə şərtləndirən Tərəf ekstradisiya haqqında müqaviləsi olmayan digər Tərəfdən ekstradisiya haqqında xahiş aldıqda bu Konvensiyaya bu maddənin tətbiq olunduğu istənilən hüquqpozma barəsində ekstradisiya üçün hüquqi əsas kimi baxa bilər. Bu Konvensiyanı ekstradisiya üçün hüquqi əsas kimi istifadə etmək məqsədilə müfəssəl qanunvericiliyin olmasını zəruri hesab edən Tərəflər tələb oluna biləcək belə qanunvericilik aktının qəbul edilməsi imkanına baxır.

4. Ekstradisiyanı müqavilənin mövcudluğu ilə şərtləndirməyən Tərəflər bu maddənin tətbiq olunduğu hüquqpozmaları qarşılıqlı ekstradisiyaya səbəb ola bilən hüquqpozma kimi tanıyırlar.

5. Ekstradisiya sorğu alan Tərəfin qanunvericiliyinin, yaxud ekstradisiyanın rədd edilməsinə səbəb ola biləcək əsasları da daxil etməklə tətbiq oluna biləcək ekstradisiya haqqında müqavilələrin şərtlərinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

6. Bu maddəyə uyğun olaraq alınmış xahişlərə baxarkən sorğu alan Tərəf belə xahişlərin yerinə yetirilməsindən imtina edə bilər, əgər onun məhkəmə və digər səlahiyyətli orqanlarının bu xahişlərin yerinə yetirilməsinin irqinə, etiqadına, vətəndaşlığına və siyasi əqidəsinə görə istənilən şəxsin təqib olunmasını, yaxud cəzalandırılmasını asanlaşdıracağı və ya həmin səbəblərdən hansı birinə görə istənilən şəxsə zərər vuracağı qənaətinə gəlmək üçün ciddi əsasları olarsa.

7. Tərəflər bu maddənin tətbiq olunduğu hüquqpozmalarla bağlı ekstradisiyanın gedişini tezləşdirmək və sübutların təqdim olunması ilə bağlı tələblərin sadələşdirilməsi üçün səylər göstərirlər.

8. Öz milli qanunvericiliyinin və ekstradisiya haqqında müqavilələrinin müddəalarını nəzərə almaqla sorğu alan Tərəf şəraitin bunu tələb etdiyinə və təxirəsalınmaz xarakter daşdığına əmin olaraq və sorğu verən Tərəfin xahişinə əsasən onun ərazisində olan ekstradisiyası tələb olunan şəxsi həbs edə, yaxud ekstradisiyanın gedişində onun iştirakının təmin edilməsi üçün digər müvafiq tədbirlər görə bilər.

9. Özünün milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq müəyyən olunmuş istənilən cinayət yurisdiksiyasının həyata keçirilməsinə zərər vurmada, ərazisində ehtimal edilən hüquqpozucu olan Tərəf,

a) 4-cü maddənin 2-ci bəndinin *a* yarım bəndində göstərilən əsaslarla 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaya görə şəxsi vermədiyi halda, cinayət təqibinin həyata keçirilməsi məqsədilə işi öz səlahiyyətli orqanlarına göndərir (əgər sorğu göndərən Tərəflə başqa razılıq əldə olunmayıbsa);

b) əgər belə hüquqpozmaya görə şəxsi vermirsə və 4-cü maddənin 2-ci bəndinin *b* yarım bəndinə əsasən həmin hüquqpozma barəsində öz cinayət yurisdiksiyasını müəyyən etmişsə və əgər sorğu göndərən Tərəf özünün qanuni cinayət-mühakimə hüququnu saxlamaq məqsədilə başqa xahişlə müraciət etmərsə, cinayət təqibinin həyata keçirilməsi məqsədilə işi özünün səlahiyyətli orqanlarına göndərir.

10. Əgər hökmün icrası məqsədilə verilmiş ekstradisiya haqqında sorğuya rədd cavabı verilibsə, sorğu alan Tərəf - onun qanunvericiliyi buna imkan verdiyi halda, həmin qanunvericiliyin müddəalarına və sorğu göndərən Tərəfin ərizəsinə əsasən – sorğu göndərən Tərəfin qanunvericiliyinə uyğun olaraq çıxarılmış hökmün, yaxud onun qalan hissəsinin icrası məsələsinə baxır.

11. Ekstradisiyanın həyata keçirilməsi, yaxud effektivliyinin yüksəldilməsi məqsədilə Tərəflər ikitərəfli və çoxtərəfli sazişlər bağlamağa çalışırlar.

12. Tərəflər bu maddənin tətbiq olunduğu hüquqpozmalara görə həbsxanada saxlamaqla azadlıqdan məhrum etməyə, yaxud azadlıqdan məhrum etmənin digər növlərinə məhkum olunmuş şəxslərin öz ölkələrinə ekstradisiyası barədə xüsusi və ümumi xarakterli ikitərəfli və çoxtərəfli sazişlərin bağlanması imkanına baxa bilərlər ki, onlar cəzanın qalan hissəsini həmin ölkələrdə çəkə bilsinlər.

QARŞILIQLI HÜQUQİ YARDIM

1. Tərəflər bu maddəyə müvafiq olaraq bir-birinə 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış cinayət hüquqpozmalarına dair istintaq, cinayət təqibi və məhkəmə araşdırması ilə bağlı ən geniş qarşılıqlı hüquqi yardım göstərilir.

2. Bu maddəyə müvafiq olaraq göstərilən hüquqi yardım aşağıdakı məqsədlərlə tələb oluna bilər:

- a) sübutların, yaxud ifadələrin toplanması;
- b) məhkəmə araşdırmasının materialları ilə tanış etmək;
- c) axtarışların və həbslərin keçirilməsi;
- d) əşyaların və yerlərin müayinəsi;
- e) məlumatların və sübut etmə əşyalarının təqdim olunması;
- f) bank, maliyyə, firma və kommertiya sənədləri də daxil edilməklə, müvafiq sənədlərin və materialların əsillərinin və ya təsdiq olunmuş surətlərinin təqdim olunması;
- g) sübut məqsədləri üçün gəlirlərin, mülkiyyətin, vasitələrin, yaxud digər əşyaların müəyyən olunması, yaxud aşkar edilməsi.

3. Tərəflər bir-birinə sorğu alan Tərəfin qanunvericiliyi ilə icazə verilən qarşılıqlı hüquqi yardımın istənilən digər formasını təqdim edə bilərlər.

4. Xahişinə əsasən, öz milli qanunvericiliklərinin və mövcud təcrübənin imkan verdiyi hədlərdə, Tərəflər, istintaqa kömək etmək, yaxud məhkəmə araşdırmasında iştirak etmək istəyənlər, o cümlədən, həbsdə olan şəxslərin iştirakını və ya əlçatan olmasını asanlaşdırır, yaxud təşviq edirlər.

5. Tərəf bank sirtinə istinad etməklə bu maddəyə uyğun olaraq hüquqi yardım göstərməkdən imtina etməməlidir.

6. Bu maddənin müddəaları cinayət işləri üzrə qarşılıqlı hüquqi yardım göstərməsini tam və ya qismən tənzimləyən, yaxud tənzimləyəcək ikitərəfli və ya çoxtərəfli müqavilələrdən doğan cəhətlərə təsir etmir.

7. Əgər müvafiq Tərəflər qarşılıqlı hüquqi yardım haqqında hər hansı bir müqavilənin öhdəlikləri ilə bağlı deyillərsə, bu maddə əsasında təqdim olunmuş xahişlər barəsində bu maddənin 8-19-cü bəndləri tətbiq olunur. Əgər bu Tərəflər belə müqavilə üzrə olan öhdəliklərlə bağlıdırlarsa və onun əvəzinə bu maddənin 8-19-cü bəndlərinin tətbiq olunması barədə razılığa gəlməmişlərsə, həmin müqavilənin müvafiq müddəaları tətbiq olunur.

8. Tərəflər qarşılıqlı hüquqi yardım göstərmək barədə xahişi yerinə yetirməyə, yaxud icra edilməsi üçün onları müvafiq səlahiyyətli orqanlara göndərməyə borclu və səlahiyyətli olan orqanı, yaxud zəruri hallarda orqanları təyin edirlər. Bu məqsədlə təyin olunan orqan və ya orqanlar barədə Baş katibə məlumat verilir. Qarşılıqlı hüquqi yardım göstərmək barədə xahişlərin və onlara aid olan istənilən məlumatların göndərilməsi Tərəflərin təyin etdikləri orqanlar tərəfindən həyata keçirilir; bu müddəa Tərəfin belə xahiş və məlumatların ona diplomatik kanallarla, fəvqəladə hallarda isə, əgər bu mümkündürsə, Kriminal Polisin Beynəlxalq Təşkilatının kanalları ilə göndərilməsini tələb etmək hüququna zərər vurmur.

9. Xahişlər yazılı formada, sorğu alan Tərəf üçün münasib dildə göndərilir. Hər bir Tərəf üçün münasib olan dil, yaxud dillər barədə Baş katibə məlumat verilir. Fəvqəladə şəraitdə və Tərəflər arasında razılaşdırılmış olan hallarda belə xahişlər şifahi formada göndərilə bilər. Lakin onlar təxirə salmadan yazılı formada təsdiq olunur.

10. Qarşılıqlı hüquqi yardım haqqında xahişdə göstərilir:

- a) xahişlə müraciət etmiş orqan barəsində məlumat;
- b) məsələnin mahiyyəti və xahişin aid edildiyi istintaqın, cinayət təqibinin, yaxud məhkəmə araşdırmasının xarakteri, həmçinin, belə araşdırmanı, cinayət təqibini, yaxud məhkəmə araşdırmasını həyata keçirən orqanın adı və funksiyaları;
- c) məhkəmə sənədləri ilə tanış etmək barədə xahişlər istisna olunmaqla, müvafiq faktların xülasəsi;

d) tələb olunan köməyin təsviri və müraciət edən Tərəfin tətbiq etmək istədiyi istənilən konkret üsul barədə geniş məlumat;

e) imkan olduğu halda müvafiq şəxsin şəxsiyyəti, olduğu yer və vətəndaşlığı barədə məlumatlar;

f) sübutlar və məlumatlar toplamağın, yaxud tədbir görməyin məqsədi.

11. Alınacaq məlumat xahişin milli qanunvericiliyə uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün zəruri olarsa, yaxud həmin məlumat xahişin yerinə yetirilməsini asanlaşdırma bilərsə sorğu alan Tərəf əlavə məlumat tələb edə bilər.

12. Xahiş sorğu alan Tərəfin milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq və həmin Tərəfin milli qanunvericiliyinə zidd olmayan həcmdə, mümkün qədər, xahişdə olan üsullara uyğun şəkildə yerinə yetirilir.

13. Sorğu verən Tərəf qabaqcadan sorğu alan Tərəfin razılığını almadan onun təqdim etdiyi məlumatları və sübutları xahişdə göstəriləndən başqa istintaqın, cinayət təqibinin, yaxud məhkəmə araşdırmasının aparılması üçün özgəsinə vermir və istifadə etmir.

14. Sorğu verən Tərəf, xahişin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olanlar istisna olunmaqla, xahişin mövcudluğu və mahiyyəti barədə olan məlumatların məxfiliyinin qorunmasını sorğu alan Tərəfdən tələb edə bilər.

15. Qarşılıqlı hüquqi yardımdan imtina oluna bilər:

a) əgər xahiş bu maddənin müddəalarına uyğun deyilsə;

b) əgər sorğu alan Tərəf, xahişin yerinə yetirilməsinin onun suverenliyinə, təhlükəsizliyinə, ictimai asayişinə, yaxud digər əhəmiyyətli maraqlarına zərər vura biləcəyini hesab edirsə;

c) əgər sorğu alan Tərəfin milli qanunvericiliyi öz orqanlarına analoji hüquqpozmalar barədə olan xahişin yerinə yetirilməsini qadağan edirsə, əgər bu hüquqpozma onların öz yurisdiksiyasına uyğun olaraq aparılmış istintaqın, cinayət təqibinin, yaxud məhkəmə araşdırmasının mövzusu olmuşdursa;

d) əgər bu, sorğu alan Tərəfin qarşılıqlı hüquqi yardım göstərilməsi barədə olan hüquq sisteminin müddəalarına ziddirsə.

16. Qarşılıqlı hüquqi yardım göstərilməsindən istənilən imtina əsaslandırılır.

17. Aparılan istintaqın, cinayət təqibinin, yaxud məhkəmə araşdırmasının gedişinə maneə törətməsini əsas götürməklə qarşılıqlı hüquqi yardım göstərilməsi sorğu alan Tərəfindən təxirə salına bilər. Belə halda sorğu alan Tərəf sorğu verən Tərəfin zəruri hesab etdiyi müddətlərdə və şərtlərlə yardım göstərilməsinin mümkünliyünü müəyyən etmək üçün sorğu-verən Tərəflə məsləhətləşir.

18. Araşdırmanın gedişində ifadə verməyə, yaxud sorğu verən Tərəfin ərazisində aparılan istintaq, cinayət təqibi, yaxud məhkəmə araşdırması zamanı kömək etməyə razılıq verən şahid, ekspert və ya digər şəxs sorğu alan Tərəfin ərazisindən getdiyi vaxtdan əvvəlki dövrə aid edilən hərəkətlər, hüquqpozmalar, yaxud məhkumluqla bağlı həmin ərazidə cinayət təqibinə, saxlanmaya, cəzaya və ya onun şəxsi azadlığının digər formada məhdudlaşdırılmasına məruz qoyulmur. Şahid, ekspert, yaxud digər şəxs daha onun ərazidə olmasının məhkəmə orqanları tərəfindən tələb olunmadığı barədə rəsmi xəbərdar edildiyi gündən sonrakı on beş gün, yaxud Tərəflər arasında razılaşdırılmış istənilən müddət ərzində bu ərazini tərk etmək imkanına malik olub, ancaq buna baxmayaraq könüllü olaraq bu ərazidə qalmış və ya oranı tərk etdikdən sonra öz iradəsi ilə geri qayıtmışdırsa, şəxsi təhlükəsizliyə zəmanətin qüvvəsinə xitam verilir.

19. Müvafiq Tərəflər ayrı razılığa gəlməmişlərsə, xahişin yerinə yetirilməsi üzrə adi xərcləri sorğu alan Tərəf öz üzərinə götürür. Əgər xahişin həyata keçirilməsi üçün əhəmiyyətli və ya böyük həcmli xərclər tələb olunursa, yaxud olunacaqsa, Tərəflər xahişin yerinə yetirilməsinin müddət və şərtlərini, həmçinin, həmin xərclərin ödənilməsi üsullarının müəyyən etmək məqsədilə məsləhətləşmələr keçirirlər.

20. Zərurət yarandıqca, Tərəflər bu maddənin tələblərinə cavab verəcək, onun müddəalarını möhkəmləndirəcək və təcrübədə onun qüvvəsini təmin edəcək ikitərəfli və çoxtərəfli sazişlərin, yaxud razılaşmaların bağlanması imkanına baxırlar.

Maddə 8

CİNAYƏT ARAŞDIRMASININ MATERIALLARININ VERİLMƏSİ

Bunun ədalət məhkəməsinin lazımı qaydada icra edilməsi maraqlarına cavab vermədiyi hesab edildiyi hallarda, Tərəflər, 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalara görə cinayət təqibi üçün materialların qarşılıqlı verilməsi imkanına baxırlar.

Maddə 9

ƏMƏKDAŞLIĞIN DİGƏR FORMALARI VƏ KADRLARIN HAZIRLANMASI

1. Tərəflər özlərinin milli hüquqi və inzibati sistemlərinə müvafiq şəkildə hərəkət edərək, 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların qarşısının alınması üçün hüquq-mühafizə tədbirlərinin effektivliyinin artırılması məqsədilə bir-biri ilə sıx əməkdaşlıq edirlər. O cümlədən, onlar, ikitərəfli və çoxtərəfli sazişlərə və razılaşmalara əsasən:

a) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların bütün aspektlərinə aid olan, müvafiq Tərəflər bunu məqsəduyğun hesab etsələr, cinayətkar fəaliyyətin digər növləri ilə əlaqəni də daxil etməklə, məlumatların etibarlı və çevik mübadiləsini asanlaşdırmaq məqsədilə özlərinin səlahiyyətli təsisatları və xidmətləri arasında rabitə kanalı yaradır və saxlayırlar;

b) aşağıdakıları müəyyən etmək məqsədilə, 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış və beynəlxalq xarakter daşıyan hüquqpozmaların istintaqında bir-biri ilə əməkdaşlıq edirlər:

I) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalarda iştirak etməkdə şübhəli bilinən şəxslərin şəxsiyyəti, olduğu yer və fəaliyyəti;

II) belə hüquqpozmaların törədilməsi nəticəsində əldə edilmiş gəlirlərin və mülkiyyətin yerdəyişməsi;

III) narkotik vasitələrin, prsixotrop maddələrin, bu Konvensiyanın **I Cədvəlinə** və **II Cədvəlinə** daxil edilmiş maddələrin və belə hüquqpozmaların törədilməsi zamanı istifadə olunan, yaxud istifadə olunması nəzərdə tutulan vasitələrin yerdəyişməsi;

c) müvafiq hallarda və əgər bu ölkənin qanunlarını pozурса, şəxslərin və əməliyyatların təhlükəsizliyinin təmin olunmasının zəruriliyini nəzərə alaraq bu bəndin müddələrinin həyata keçirilməsi üçün birgə qruplar yaradırlar. İstənilən Tərəfin belə qrupların tərkibinə daxil olan vəzifəli şəxsləri, ərazisində bu əməliyyatın keçirilməli olan Tərəfin müvafiq orqanlarının sanksiyası ilə hərəkət edirlər; bütün belə hallarda maraqlı Tərəflər ərazisində əməliyyat keçirilən Tərəfin suverenliyinə tam riayət olunmasını təmin edirlər;

d) müvafiq hallarda tədqiqat və istintaq məqsədilə zəruri miqdarda maddələrin nümunələrini təqdim edirlər;

e) özlərinin səlahiyyətli təsisatları və xidmətləri arasında koordinasiyanın effektivliyinə, rabitə əməkdaşlarının yerləşdirilməsini də daxil etməklə, əməkdaşların və digər ekspertlərin mübadiləsinə yardım edirlər.

2. Hər bir Tərəf zəruri hədlərdə, hüquq-mühafizə orqanlarının və digər orqanların, o cümlədən gömrük orqanlarının, 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların qarşısının alınmasına görə cavabdeh olan heyətinin konkret hazırlıq proqramını həyata keçirir, işləyib hazırlayır, yaxud təkmilləşdirir. Belə proqramlar, o cümlədən, aşağıdakılara aiddir:

a) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların aşkar edilməsində və qarşısının alınmasında istifadə edilən metodlara;

b) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların törədilməsində şübhəli bilinən şəxslərin istifadə etdikləri marşrutlara və vasitələrə (o cümlədən, tranzit dövlətlərdə) və müvafiq əks tədbirlərə;

c) narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin, **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin gətirilməsinə və aparılmasına nəzarətə;

d) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların törədilməsi nəticəsində əldə edilmiş gəlirlərin və mülkiyyətin narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin, **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin, həmçinin, belə hüquqpozmaların törədilməsində istifadə olunmuş və ya istifadə olunması nəzərdə tutulmuş vasitələrin aşkar edilməsinə və onların dövriyyəsinə nəzarətə;

e) belə gəlirlərin, mülkiyyətin və vasitələrin ötürülməsi, gizlədilməsi və ört-basdır edilməsi metodlarına;

f) sübutların toplanmasına;

g) azad ticarət zonalarında və azad limanlarda nəzarət metodlarına;

h) müasir hüquq-mühafizə metodlarına.

3. Tərəflər bu maddənin 2-ci bəndində göstərilən sahələrdə xüsusi biliklərin mübadiləsinin təmin edilməsinə xidmət edən tədqiqat və kadr hazırlığı proqramlarının planlaşdırılması və həyata keçirilməsində bir-birinə yardım edir və bu məqsədlə, müvafiq hallarda, tranzit ölkələrin xüsusi problem və tələbatlarını da daxil etməklə, əməkdaşlığa yardım etmək və qarşılıqlı maraq doğuran problemləri müzakirə etmək məqsədilə regional və beynəlxalq konfrans və seminarlardan həmçinin, istifadə edirlər.

Maddə 10

BEYNƏLXALQ ƏMƏKDAŞLIQ VƏ TRANZİT ÖLKƏLƏR ÜÇÜN YARDIM

1. Tərəflər, tranzit ölkələrinə yardım və tərəfdaşlıq etmək, xüsusilə də, imkan daxilində, belə yardıma və tərəfdaşlığa ehtiyacı olan inkişaf etməkdə olan ölkələrə, qanunsuz dövriyyənin qarşısının alınmasına texniki əməkdaşlıq proqramlarının həyata keçirilməsi yolu ilə, eləcə də bununla bağlı digər tədbirlərin həyata keçirilməsi yolu ilə kömək etmək məqsədilə bilavasitə, yaxud səlahiyyətli beynəlxalq və ya regional təşkilatlar vasitəsilə əməkdaşlıq edirlər.

2. Tərəflər belə tranzit ölkələrinə bilavasitə, yaxud səlahiyyətli beynəlxalq və ya regional təşkilatlar vasitəsilə, qanunsuz dövriyyənin qarşısının alınmasının və aradan qaldırılmasının effektivliyi üçün zəruri olan infrastrukturun genişləndirilməsi və möhkəmləndirilməsi üçün maliyyə yardımı göstərmək barədə öz üzərlərinə öhdəliklər götürə bilərlər.

3. Bu maddənin yerinə yetirilməsi naminə beynəlxalq əməkdaşlığın effektivliyinin artırılması məqsədilə Tərəflər ikitərəfli, yaxud çoxtərəfli sazişlər və ya razılaşmalar bağlaya və bununla bağlı maliyyə razılaşmalarını nəzərə ala bilərlər.

Maddə 11

NƏZARƏTLİ GÖNDƏRİŞLƏR

1. Onların milli hüquq sistemlərinin əsas prinsipləri buna imkan verirsə, Tərəflər, öz imkanları daxilində, 3-cü maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmaların törədilməsində iştirak edən şəxslərin aşkar edilməsi və onların cinayət təqibi məqsədilə qarşılıqlı surətdə qəbul oluna bilən sazişlər, yaxud qarşılıqlı razılaşmalar əsasında nəzarətli göndərişlərin beynəlxalq səviyyədə lazımi qaydada istifadə edilməsini nəzərdə tutan zəruri tədbirlər görürlər.

2. Nəzarətli göndərişlərin istifadə edilməsi barədə qərar hər bir ayrıca halda qəbul edilir və zəruri olduqda maliyyə razılaşmaların və yurisdiksiyanın həyata keçirilməsinə dair müvafiq tərəflərin əldə etdikləri qarşılıqlı anlaşmanı nəzərə ala bilər.

3. Əldə olunmuş razılaşmalar əsasında nəzarətli göndərişləri həyata keçirilən qanunsuz partiyalar, müvafiq Tərəflərin razılığı ilə tutulub (narkotik vasitələrin və ya psixotrop maddələrin saxlanması, yaxud götürülməsi, tamamilə və ya qismən dəyişdirilməsi ilə) sonrakı daşınma üçün saxlana bilər.

Maddə 12

NARKOTİK VASİTƏLƏRİN, YAXUD PSIXOTROP MADDƏLƏRİN QANUNSUZ HAZIRLANMASINDA TEZ-TEZ İSTİFADƏ OLUNAN MADDƏLƏR

1. Tərəflər, narkotik vasitələrin və ya psixotrop maddələrin qanunsuz hazırlanmasında istifadə olunan, **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin itkisinin qarşısının alınması üçün zəruri hesab etdikləri tədbirləri görür və bu məqsədlə bir-biri ilə əməkdaşlıq edirlər.

2. Əgər Tərəf, yaxud Komitə, onların rəyinə görə, hər hansı bir maddənin **I Cədvələ**, yaxud **II Cədvələ** daxil edilməsini tələb edə bilən məlumata malikdirsə, bu barədə Baş katibə xəbər verir və bu bildirişi təsdiq edən məlumatı ona təqdim edir. Əgər Tərəf, yaxud Komitə hər hansı bir maddənin **I Cədvəldən**, yaxud **II Cədvəldən** çıxarılmasına və ya bir siyahıdan başqa siyahıya keçirilməsinə bəraət verən məlumata malikdirsə, həmçinin, bu maddənin 27-ci bəndlərində göstərilən qaydalar tətbiq olunur.

3. Baş Katib belə bildirişi və işə aid hesab etdiyi istənilən məlumatı Tərəflərə, Komissiyaya, hər hansı bir Tərəf bununla bağlı bildiriş göndərdikdə isə Komitəyə göndərir. Tərəflər, qiymətləndirmənin keçirilməsində Komitəyə, qərar hazırlanmasında Komissiyaya kömək edə biləcək, bildirişə aid olan öz iradlarını, bütün əlavə məlumatla birlikdə Baş Katibə bildirirlər.

4. Əgər Komitə bu maddənin qanuni istifadəsinin miqyasını, əhəmiyyətini və müxtəlifliyini, həmçinin, alternativ maddələrin həm qanuni məqsədlərlə, həm də narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz hazırlanmasında tətbiqinin asanlıqını və mümkünlüyünü nəzərə almaqla hesab edirsə ki:

a) maddə narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz hazırlanmasında tez-tez istifadə olunur;

b) narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz hazırlanmasının həcmi və miqyası əhalinin sağlamlığı üçün beynəlxalq səviyyədə tədbirlər görülməsinə əsas verən ciddi problemlər, yaxud sosial problemlər yaradır.

Komitə bu maddənin **I Cədvələ** və ya **II Cədvələ** daxil edilməsinin qanuni istifadə və qanunsuz hazırlanma üçün verə biləcəyi nəticələri də daxil etməklə qiymətləndirmənin nəticələrini, əgər bu zəruridirsə, qiymətləndirmənin nəticələrini də nəzərə almaqla nəzarət barədə olan təkliflərini Komissiyaya bildirir.

5. Komissiya, Tərəflərin təqdim etdikləri iradları və Komitənin elmi məsələlər barədə həlledici rol oynayan irad və təkliflərini, həmçinin, bu məsələyə aid olan istənilən digər faktorları da müvafiq qaydada nəzərə almaqla, üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğu ilə maddənin **I Cədvələ**, yaxud **II Cədvələ** daxil edilməsi barədə qərar qəbul edə bilər.

6. Baş Katib Komissiyanın bu maddəyə uyğun olaraq qəbul edilmiş istənilən qərarı barədə bu Konvensiyanın Tərəflərinə və Tərəf olmaq hüququna malik dövlətlərə, təşkilatlara və Komitəyə məlumat verir. Belə qərar hər bir Tərəf üçün bu məlumatın göndərildiyi gündən yüz səksən gün sonra tam qüvvəyə minir.

7. a) Komissiyanın bu maddə əsasında qəbul edilmiş qərarına istənilən Tərəfin qərar barədə məlumatın göndərildiyi gündən sonrakı yüz səksən gün ərzində verdiyi xahişə əsasən Şura tərəfindən yenidən baxılmalıdır. Yenidən baxılma barədə xahiş, həmin xahişin verilməsinə əsas verən işə aid olan bütün məlumatlarla birlikdə Baş katibə göndərilir.

b) Baş katib yenidən baxılma haqqında xahişin surətini və işə aid olan məlumatı doxsan gün ərzində öz iradlarını təqdim etməyi onlara təklif etməklə Komissiyaya, Komitəyə və bütün Tərəflərə göndərir. Alınmış bütün iradlar baxılmaq üçün Şuraya təqdim olunur.

c) Şura Komissiyanın qərarını təsdiq, yaxud ləğv edə bilər. Şuranın qərarı barədə bildiriş bu Konvensiyanın Tərəfləri olan və olmaq hüququna malik bütün dövlətlərə və digər təşkilatlara, Komissiyaya və Komitəyə göndərilir.

8. a) bu maddənin 1-ci bəndinin ümumi xarakterli müddəalarına, 1961-ci il Konvensiyasının, düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyanın və 1971-ci il Konvensiyasının müddəalarına zərər vurmadan, Tərəflər, onların ərazisində bu Konvensiyanın **I Cədvəlinə** və **II Cədvəlinə** daxil edilmiş maddələrin hazırlanmasının və yayılmasının həyata keçirilməsi üzərində nəzarət üçün zəruri hesab etdikləri tədbirləri görürlər.

b) Tərəflər bu məqsədlə:

I) belə maddələri hazırlayan və yayan, yaxud belə hazırlama və yaymada iştirak edən bütün şəxslər və müəssisələr üzərində nəzarəti həyata keçirir;

II) belə hazırlama və yaymanın mümkün ola biləcəyi müəssisə və otaqlara lisenziyalar vasitəsilə nəzarət edir;

III) yuxarıda göstərilən əməliyyatların həyata keçirilməsinə icazə alınmasını lisenziyalardan tələb edir;

IV) bazarın müvafiq vəziyyətini nəzərə almaqla, bu maddələri hazırlayan və yayanların sərəncamında onların normal fəaliyyəti üçün zəruri olan miqdardan artıq miqdarda cəmləşməsinə imkan verməyə bilərlər.

9. **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələr barəsində hər bir Tərəf aşağıdakı tədbirləri görür:

a) şübhəli əqdlərin aşkar edilməsinə yardım məqsədilə **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin beynəlxalq ticarət monitorinq sistemini yaradır və saxlayır. Belə monitorinq sistemlərinin istifadəsi şübhəli sifarişlər və əqdlər barəsində səlahiyyətli orqanları məlumatlandıran istehsalçılar, idxalçılar, ixrac edənlər topdan və pərakəndə satış ticarətçiləri ilə sıx əməkdaşlıq vasitəsilə həyata keçirilir;

b) hər hansı narkotik vasitənin, yaxud psixotrop maddənin hazırlanması üçün istifadə olunacağı barədə inandırıcı sübut olduqda **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş istənilən maddənin götürülməsini təmin edir;

c) **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş hər hansı maddənin idxalının, ixracının, yaxud tranzitinin narkotik vasitələrin, yaxud psixotrop maddələrin hazırlanması üçün həyata keçirildiyini hesab etməyə əsas olduqda, belə qənaətə gəlməyə əsas verən ödəniş vasitələri və ya istənilən digər əsas elementlər barədə məlumat verməklə, mümkün qədər ən qısa müddətlər ərzində maraqlı Tərəflərin səlahiyyətli orqan və xidmətlərini xəbərdar edir;

d) idxal və ixrac edilən maddələrinin lazımı nişanlama və sənədlərinin olmasını tələb edir. Hesab-fakturalar, yük bəyannamələri, gömrük, nəqliyyat və digər yük sənədləri kimi kommersiya sənədlərində idxal və ixrac olunan maddələrin **I Cədvəldə** və **II Cədvəldə** göstərilən adları, idxal və ixrac maddələrinin miqdarı, idxal edənin, ixrac edənin və mümkün olduqda yük alanın adı və ünvanı göstərilməlidir;

e) bu bəndin *d* yarım-bəndində qeyd olunan sənədlərin iki ildən az olmayaraq saxlanmasını və təftiş üçün səlahiyyətli milli orqanlara təqdim olunmasını təmin edir.

10. a) 9-cu bəndin müddəalarına əlavə olaraq və maraqlı Tərəfin Baş katibə göndərilmiş xahişinə əsasən, ərazisindən **I Cədvələ** daxil edilmiş hər hansı bir maddə ixrac ediləcək hər bir Tərəf belə ixracın həyata keçirilməsindən əvvəl onun səlahiyyətli orqanlarının idxal edən ölkənin səlahiyyətli orqanlarına aşağıdakı məlumatları təqdim etməsini təmin edir:

I) ixrac edənin və idxal edənin və olarsa yük alanın adı və ünvanı;

II) **I Cədvələ** daxil edilmiş maddənin nişanı;

III) ixrac olunacaq maddənin miqdarı;

IV) ehtimal olunan daxil olma məntəqəsi və ehtimal olunan göndərmə tarixi;

V) barəsində Tərəflərin qarşılıqlı razılaşma əldə etdikləri istənilən digər məlumat.

b) Məqsədə uyğun və zəruri hesab etdiyi halda Tərəf bu bənddə nəzərdə tutululardan daha ciddi, yaxud sərt nəzarət tədbirləri tətbiq edə bilər.

11. Bu maddənin 9 və 10-cu bəndlərinə uyğun olaraq bir Tərəf digər Tərəfə məlumat təqdim etdiyi halda, belə məlumatı təqdim edən Tərəf tələb edə bilər ki, onu alan Tərəf istənilən ticarət, işgüzar, kommersiya, yaxud peşə sirlərinin və ya ticarət əməliyyatının məxfiliyini qorusun.

12. Hər bir Tərəf hər il Komitəyə onun nəzərdə tutduğu formada, onun müəyyən etdiyi qaydada və onun təqdim etdiyi blanklarda aşağıdakı məlumatı təqdim edir:

a) **I Cədvəl** və **II Cədvəl** daxil olan götürülmüş maddələrin həcmi və bu məlum olduqda, mənbəyi barədə;

b) **I Cədvəl** və **II Cədvəl** daxil olmayan, əldə olan məlumatlara görə narkotik vasitələrin, yaxud psixotrop maddələrin qanunsuz hazırlanmasında istifadə olunmuş və Tərəfin rəyinə görə, kifayət qədər ciddi problem təşkil etdiyinə görə Komitənin diqqətinə layiq olan istənilən maddə barəsində;

c) itkilərin növləri və qanunsuz hazırlama üsulları barədə.

13. Komitə hər il bu maddənin yerinə yetirilməsi barədə Komissiyaya məlumat verir və Komissiya vaxtaşırı olaraq **I Cədvəl**in və **II Cədvəl**in adekvatlığını və uyğunluğunu nəzərdən keçirir.

14. Bu maddənin müddəaları nə əczaçılıq preparatları, nə də tərkibində **I Cədvəl** və **II Cədvəl** daxil edilmiş maddələr olan (lakin öz tərkibinə görə asanlıqla istifadə etmək, yaxud əldə olan vasitələrlə tərkibdən çıxarmaq mümkün olmayan) digər preparatlar barəsində tətbiq olunmur.

Maddə 13

MATERİALLAR VƏ AVADANLIQLAR

Narkotik vasitələrin, yaxud psixotrop maddələrin qanunsuz istehsalı və hazırlanması üçün material və avadanlıqlarla ticarətin və onların yayılmasının qarşısını almaq məqsədilə Tərəflər zəruri hesab etdikləri tədbirləri görür və bu məqsədlə bir-biri ilə əməkdaşlıq edirlər.

Maddə 14

NARKOTİK TƏRKİBLİ BİTKİLƏRİN QANUNSUZ BECƏRİLMƏSİNİN KÖKÜNÜN KƏSİLMƏSİ VƏ NARKOTİK VASİTƏLƏRƏ VƏ PSIXOTROP MADDƏLƏRƏ OLAN QANUNSUZ TƏLƏBATIN ARADAN QALDIRILMASI ÜZRƏ TƏDBİRLƏR

1. Tərəflərin, bu Konvensiyaya uyğun olaraq gördükləri istənilən tədbirlər 1961-ci il Konvensiyasının, düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyanın və 1971-ci il Konvensiyasının tərkibində narkotik və psixotrop maddələr olan bitkilərin qanunsuz becərilməsinin kökünün kəsilməsi və narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə olan qanunsuz tələbatın aradan qaldırılmasına dair müddəalarından az ciddi olmalı deyil.

2. Hər bir Tərəf qanunsuz becərmənin qarşısının alınması və onun ərazisində qanunsuz becərilən tiryək xaşxaşı, kokain kolu və kannabis bitkisi kimi tərkibində narkotik, yaxud psixotrop maddələr olan bitkilərin məhv edilməsi üçün lazımi tədbirlər görür. Bu tədbirlərin görülməsi zamanı əsas insan hüquqlarına riayət olunur və belə istifadəni təsdiq edən tarixi faktlar olduqda, belə bitkilərin qanuni istifadəsinin ənənəvi formaları, həmçinin, ətraf mühitin mühafizəsi maraqları müvafiq qaydada nəzərə alınır.

3. a) Tərəflər qanunsuz becərmənin kökünün kəsilməsi üzrə səylərin effektivliyini artırmaq məqsədilə əməkdaşlıq edə bilərlər. Belə əməkdaşlıq, məqsədəuyğun olduqda, o cümlədən, qanunsuz becərməyə effektiv iqtisadi alternativliyi təmin edən, kənd rayonlarının kompleks inkişafına yardımçı əhatə edə bilər. Kənd rayonlarının belə inkişaf proqramlarının həyata keçirilməsindən əvvəl, bazarlarla əlaqənin mümkünlüyü, resursların olması və mövcud sosial-iqtisadi şərait kimi faktorlar nəzərə alınmalıdır. Tərəflər istənilən digər lazımi əməkdaşlıq tədbirləri barədə razılığa gələ bilərlər.

b) Tərəflər, həmçinin, elmi və texniki məlumatların mübadiləsinə və qanunsuz becərmənin kökünün kəsilməsi sahəsində tədqiqatların aparılmasına yardım edirlər.

c) Tərəflər ümumi sərhədlərə malik olduqda sərhədyanı rayonlarında qanunsuz becərmənin kökünün kəsilməsi üzrə proqramları həyata keçirərkən əməkdaşlıq etməyə çalışırlar.

4. Tərəflər, insan əzablarını azaltmaq və qanunsuz dövriyyənin maliyyə stimullarını ləğv etmək məqsədilə, narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə olan qanunsuz tələbatı ləğv etməyə, yaxud azaltmağa yönələn lazımi tədbirlər görürlər. Bu tədbirlər, o cümlədən, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı kimi ixtisaslaşdırılmış qurumlarının və digər səlahiyyətli beynəlxalq təşkilatların, həmçinin, narkotik vasitələrdən sui-istifadə və onların qanunsuz dövriyyəsi ilə mübarizə üzrə Beynəlxalq konfrans tərəfindən 1987-ci ildə qəbul olunmuş Tam əhatəli intizam planına (narkomanlığın profilaktikası, narkomanların müalicəsi və əmək qabiliyyətinin bərpası sahəsində hökumət və qeyri-hökumət təşkilatlarının, ayrı-ayrı fərdlərin və təşkilatların fəaliyyətinə aid olan hissədə) əsaslanı bilər. Tərəflər, narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə olan tələbatın ləğv edilməsinə, yaxud azaldılmasına yönəldilmiş ikitərəfli və ya çoxtərəfli sazişlər bağlaya, yaxud razılaşmalar əldə edə bilərlər.

5. Tərəflər üzərinə həbs qoyulmuş, yaxud müsadirə edilmiş və sübut kimi istifadə olunmasının mümkünlüyünün təmin edilməsi üçün zəruri miqdarda şəhadətləndirilmiş narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin tezliklə məhv edilməsi, yaxud qanuni istifadə olunması üçün, həmçinin, zəruri olan tədbirləri görə bilərlər.

Maddə 15

KOMMERSİYA DAŞIMALARI

1. Tərəflər kommersioniya daşıyıcıları tərəfindən istismar olunan nəqliyyat vasitələrinin 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalaraın törədilməsində istifadə olunmamasının təmin edilməsi üçün lazımi tədbirlər görürlər; belə tədbirlər kommersioniya daşıyıcıları ilə xüsusi razılaşmaları əhatə edə bilər.

2. Hər bir Tərəf kommersioniya daşıyıcılarının nəqliyyat vasitələrinin 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalaraın törədilməsində istifadə olunmasının qarşısının alınması məqsədilə düşünülmüş tədbirlər görülməsini bir vəzifə kimi kommersioniya daşıyıcılarına tapşırır. Belə təhlükəsizlik tədbirləri aşağıdakıları əhatə edə bilər:

a) əgər kommersioniya daşıyıcısının mərkəzi kontoru Tərəfin ərazisində yerləşirsə:

I) personalın şübhəli yüklərin və şəxslərin aşkar edilməsinə öyrədilməsi;

II) öz vəzifə borclarına vicdanlı münasibətə görə personalın mükafatlandırılması;

b) əgər kommersioniya daşıyıcısı Tərəfin ərazi hüdudlarında hərəkət edirsə:

I) bu mümkün olduqda, yük bəyannamələrinin vaxtından əvvəl təqdim olunması;

II) konteynerlərdə etibarlı, fərdi qaydada yoxlanılan plomblardan istifadə olunması;

III) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalara aid edilə bilən bütün şübhəli hallar barədə müvafiq orqanlara operativ xəbər verilməsi.

3. Hər bir Tərəf nəqliyyat vasitələrinə və yüklərə icazəsiz yanaşmalara yol verilməməsi və müvafiq təhlükəsizlik tədbirlərinin həyata keçirilməsi məqsədilə giriş və çıxış məntəqələrində və gömrük nəzarətinin digər sahələrində kommersioniya daşıyıcıları və müvafiq orqanlar arasında əməkdaşlığın təmin olunmasına çalışır.

Maddə 16

KOMMERSİYA SƏNƏDLƏRİ VƏ İXRAC OLUNAN YÜKLƏRİN NİŞANLANMASI

1. Hər bir Tərəf qanuni ixrac olunan narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin lazımi sənədlərlə müşayiət olunmasını tələb edir. 1961-ci il Konvensiyasının 31-ci maddəsinə, düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyanın 31-ci maddəsinə və 1971-ci il Konvensiyasının 12-ci maddəsinə müvafiq qaydada sənədlərə qarşı irəli sürülmüş tələblərə əlavə olaraq, hesab-faktura, yük bəyannamələri, gömrük, nəqliyyat və digər yük sənədləri kimi kommersioniya sənədlərində 1961-ci il Konvensiyasının, düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyanın və 1971-ci

il Konvensiyasının müvafiq siyahılarında göstərilən ixrac olunan narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin adları, ixrac olunan maddənin miqdarı, ixrac edənin, idxal edənin və beləsi olduğu halda yük alanın adı və ünvanı göstərilməlidir.

2. Hər bir Tərəf narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin ixrac olunan partiyalarının səhv nişanlanmasına yol verilməməsinə tələb edir.

Maddə 17

DƏNİZDƏ QANUNSUZ DÖVRIYYƏ

1. Tərəflər beynəlxalq dəniz hüququna uyğun olaraq, dənizdə qeyri-qanuni dövriyyənin qarşısını almaq məqsədilə mümkün olan maksimum dərəcədə əməkdaşlıq edirlər.

2. Onun bayrağı altında üzən, yaxud bayrağı və ya onun qeydiyyatını göstərən fərqlənmə nişanları olmayan gəminin qanunsuz dövriyyədə iştirak etməsindən şübhələnməyə məntiqi əsasları olan Tərəf, gəminin bu məqsədlə istifadə olunmasının qarşısını almaq üçün digər Tərəflərdən yardım istəyə bilər. Bu cür xahişlə müraciət olunan Tərəflər belə yardımı öz sərəncamlarında olan vasitələr çərçivəsində təqdim edirlər.

3. Beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq azad gəmiçiliyi həyata keçirən və başqa Tərəfin bayrağını və ya qeydiyyatı göstərən fərqlənmə nişanlarını daşıyan hər hansı bir gəminin qanunsuz dövriyyədə iştirak etməsindən şübhələnməyə məntiqi əsasları olan Tərəf, bu barədə bayraq sahibi olan dövləti xəbərdar edə bilər, qeydiyyatı təsdiq etməsi barədə sorğu verə bilər, təsdiq alındığı halda isə bayraq sahibi olan dövlətdən həmin gəmi barədə lazımi tədbirlər görməyə icazə verməsini xahiş edə bilər.

4. 3-cü bəndə uyğun olaraq, yaxud onlar arasında qüvvədə olan müqaviləyə müvafiq şəkildə də və ya həmin Tərəflər arasında başqa şəkildə əldə olunmuş istənilən sazişə və ya razılaşmaya əsasən bayraq sahibi olan dövlət sorğu göndərən dövlətə, o cümlədən, aşağıdakılara icazə verə bilər:

a) həmin gəmiyə daxil olmağa;
b) gəmiyə baxış keçirməyə;
c) qanunsuz dövriyyədə iştirakı təsdiq edən sübutlar müəyyən edildikdə həmin gəmi, oradakı şəxslər və göyertədəki yüklər barədə lazımi tədbirlər görməyə.

5. Müvafiq Tərəflər bu maddə əsasında tədbirlər gördükləri halda, dənizdə həyatı, gəmini və yükləri təhlükə altına qoymamaq, eyni zamanda bayraq sahibi olan dövlətin, yaxud istənilən digər maraqlı dövlətin kommersiya maraqlarına, təhlükəsizliyinə və digər qanuni mənafələrinə zərər vurmamaq zərurətini nəzərə alırlar.

6. Bayraq sahibi olan dövlət verdiyi icazəyə, bu maddənin 1-ci bəndindən irəli gələn öz öhdəliklərinə uyğun olaraq, onunla sorğu göndərən Tərəf arasında qarşılıqlı şəkildə razılaşdırılmalı olan şərtlər (cavabdehliklə bağlı şərtlər də daxil olmaqla) daxil edə bilər.

7. 3-cü və 4-cü bəndlərin məqsədləri üçün, Tərəf onun bayrağını daşıyan gəminin buna hüququ olub-olmamasının müəyyən edilməsi üçün digər Tərəfdən alınmış sorğuya, həmçinin, müvafiq icazə barədə 3-cü bəndə əsasən göndərilən sorğulara təxirə salmadan cavab verir. Bu Konvensiyanın iştirakçısı olan hər bir Tərəf belə sorğuları almalı və onlara cavab verməli olan orqanı, yaxud zərurət olduqda orqanları təyin edir. Belə təyinat barədə bildiriş, təyinat anından bir aylıq müddət ərzində Baş katib vasitəsilə bütün digər Tərəflərə göndərilir.

8. Bu maddəyə uyğun olaraq istənilən hərəkətləri etmiş Tərəf, bu hərəkətin nəticələri barədə bayraq sahibi olan müvafiq dövləti təcili olaraq məlumatlandırır.

9. Bu maddənin müddəalarının yerinə yetirilməsi və ya onların effektivliyinin yüksəldilməsi məqsədilə Tərəflər ikitərəfli və regional sazişlər, yaxud razılaşmalar bağlamaq məsələsinə baxırlar.

10. Bu maddənin 4-cü bəndinə əsasən, görülən tədbirlər ancaq hərbi gəmilər və ya hərbi uçuş aparatları, yaxud onların hökumət qulluğunda olduqlarını tanımağa imkan verən

zahiri nişanlara malik və bu məqsəd üçün səlahiyyətli olan digər gəmi və uçuş aparatları tərəfindən həyata keçirilə bilər.

11. Bu maddəyə uyğun olaraq tətbiq olunan istənilən hərəkətlər beynəlxalq dəniz hüququna müvafiq olaraq sahilboyu dövlətlərin hüquq və vəzifələrinin, həmçinin, yurisdiksiyasının həyata keçirilməsinə maneə yaratmamaq, yaxud zərər vurmamaq zərurətini lazımı şəkildə nəzərə alır.

Maddə 18

AZAD TİCARƏT ZONALARI VƏ AZAD LİMANLAR

1. Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin qanunsuz dövriyyəsinin qarşısını almaq məqsədilə Tərəflər, azad ticarət zonalarında və azad limanlarda onların ərazilərinin digər hissələrində tətbiq olunanlardan az ciddi olmayan tədbirlər görürlər.

2. Tərəflər çalışırlar ki:

a) azad ticarət zonalarında və azad limanlarda malların və insanların hərəkətinə nəzarəti həyata keçirsinlər (bu məqsədlə səlahiyyətli milli orqanlara gəzinti və balıqçılıq gəmiləri də daxil edilməklə, gələn və gedən gəmilərin yüklərinə, eləcə də təyyarələrə və quru nəqliyyat vasitələrinə, zərurət olduqda isə ekipaj üzvlərinə və sərnişinlərə, həmçinin, onların yüklərinə baxış keçirmək səlahiyyəti verirlər);

b) tərkibində narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin olmasında şübhəli bilinən yüklərin (azad ticarət zonalarına və azad limanlara gətirilən və oradan aparılan) aşkar edilməsi sistemini yaratsınlar və istifadə etsinlər;

c) liman qurğuları rayonlarında, aeroportlarda və həmin rayonlardakı sərhəd nəzarət məntəqələrində nəzarət sistemləri yaratsınlar və istifadə etsinlər.

Maddə 19

POÇT GÖNDƏRİŞLƏRİNİN İSTİFADƏ OLUNMASI

1. Ümumdünya Poçt İttifaqının konvensiyaları üzrə öz öhdəliklərinə və öz milli hüquq sistemlərinin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq Tərəflər poçt göndərişlərinin qanunsuz dövriyyə üçün istifadə olunmasının qarşısının alınması üzrə tədbirlər görür və bu məqsədlə bir-biri ilə əməkdaşlıq edirlər.

2. Bu maddənin 1-ci bəndində qeyd olunan tədbirlər, o cümlədən, aşağıdakıları əhatə edir:

a) poçt göndərişlərinin qanunsuz dövriyyə üçün istifadə olunmasının qarşısının alınması və aradan qaldırılması üzrə əlaqələndirilmiş hərəkətlər;

b) hüquq-mühafizə orqanlarının səlahiyyətli işçiləri tərəfindən narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin qanunsuz göndərişlərinin poçtda aşkar edilməsi üçün nəzərdə tutulmuş axtarış və nəzarət metod və vasitələrinin tətbiqi və istifadə edilməsi;

c) cinayət təqibi üçün zəruri olan sübutların əldə edilməsi məqsədilə müvafiq vasitələrin istifadəsinə imkan verən qanunvericilik tədbirləri.

Maddə 20

TƏRƏFLƏRİN TƏQDİM ETDİKLƏRİ MƏLUMATLAR

1. Tərəflər onların ərazisində bu Konvensiyanın qüvvəsi barədə olan məlumatı və o cümlədən, aşağıdakıları Baş katib vasitəsilə Komissiyaya təqdim edirlər:

a) bu Konvensiyanın yerinə yetirilməsinin təmin edilməsi məqsədilə qəbul olunmuş qanun və qaydaların mətnlərini;

b) qanunsuz dövriyyə ilə məşğul olan şəxslərin istifadə etdikləri müəyyən olunmuş yeni meyllərə, belə dövriyyəyə cəlb olunmuş miqdara, vasitələrin alınma mənbələrinə, yaxud

metodlara görə əhəmiyyətli hesab etdikləri, onların yurisdiksiyası altına düşən qanunsuz dövriyyə ilə bağlı işlər barədə ətraflı məlumatı.

2. Tərəflər həmin məlumatı Komissiyanın xahiş edə biləcəyi şəkildə və müddətlərdə təqdim edirlər.

Maddə 21

KOMİSSİYANIN FUNKSİYALARI

Komissiya bu Konvensiyanın məqsədlərinə aid olan bütün məsələlərə baxmağa səlahiyyətlidir və o cümlədən:

a) Komissiya Tərəflərin 20-ci maddəyə uyğun olaraq təqdim etdikləri məlumata əsasən bu Konvensiyanın yerinə yetirilməsinə nəzarət edir;

b) Komissiya Tərəflərdən alınmış məlumatlara baxılmasının nəticələrinə əsaslanan təkliflər və ümumi tövsiyələr verə bilər;

c) Komissiya Komitənin diqqətini Komitənin funksiyalarına aid ola bilən istənilən məsələyə cəlb edə bilər;

d) Komissiya 22-ci maddənin 1 b bəndinə əsasən Komitə tərəfindən baxılması üçün ona göndərilmiş istənilən məsələ barəsində məqsədəuyğun hesab etdiyi hərəkəti edə bilər;

e) Komissiya 12-ci maddədə göstərilən üsullara uyğun olaraq **I Cədvələ** və **II Cədvələ** düzəlişlər edə bilər;

f) Komissiya Tərəf olmayan dövlətlərin diqqətini özünün bu Konvensiyaya əsasən qəbul etdiyi qərar və tövsiyələrə cəlb edə bilər ki, həmin dövlətlər qeyd olunan Konvensiyaya əsasən tədbirlər görülməsi məsələsinə baxsınlar.

Maddə 22

KOMİTƏNİN FUNKSİYALARI

1. 21-ci maddəyə əsasən, Komissiyanın funksiyalarına zərər vurmadan, 1961-ci il Konvensiyasına, düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyaya və 1971-ci il Konvensiyasına əsasən Komitə və Komissiyanın funksiyalarına zərər vurmadan:

a) əgər ona, Baş katibə, yaxud Komissiyaya təqdim olunmuş məlumata və ya Birləşmiş Millətlər Təşkilatının orqanları tərəfindən verilmiş məlumata baxılması nəticəsində onun səlahiyyətinə aid olan məsələlər üzrə bu Konvensiyanın məqsədlərinin həyata keçirilmədiyini hesab etməyə əsas olduqda Komitə istənilən müvafiq məlumatın ona təqdim edilməsini Tərəfə, yaxud Tərəflərə təklif edə bilər;

b) 12-ci, 13-cü və 16-cı maddələr barəsində:

I) bu maddənin a yarım bəndinə əsasən tədbir gördükdən sonra Komitə, bunu zəruri hesab edərsə, müvafiq Tərəfi bu şəraitdə 12-ci, 13-cü və 16-cı maddələrin müddəalarının həyata keçirilməsi üçün zəruri olan korrekativ tədbirləri görməyə dəvət edə bilər;

II) aşağıdakı III yarım bəndə əsasən tədbirlər görməzdən əvvəl Komitə bundan əvvəlki yarım bəndlərə əsasən, müvafiq Tərəflə olan əlaqələrinə məxfi əlaqələr kimi baxır;

III) əgər müvafiq Tərəfin bu yarım bənd əsasında ona təklif olunmuş korrekativ tədbirləri yerinə yetirmədiyi Komitəyə məlum olarsa, o, Tərəflərin, Şuranın və Komissiyanın diqqətini bu məsələyə cəlb edə bilər. Komitə tərəfindən bu yarım bəndə əsasən dərc olunmuş istənilən məruzədə, həmçinin, müvafiq Tərəfin rəyi göstərilir (əgər o bunu xahiş edərsə).

2. İstənilən Tərəfə, onu bilavasitə maraqlandıran məsələyə bu maddəyə əsasən baxılarkən Komitənin iclasında iştirak etmək təklif olunur.

3. Əgər hər hansı halda, Komitənin bu maddəyə əsasən, qəbul olunan qərarı yekdil olmazsa, azlığın rəyi göstərilir.

4. Bu maddəyə əsasən Komitənin qərarları bütün Komitə üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul olunur.

5. Bu maddənin 1 a yarım bəndinə əsasən, öz funksiyalarını yerinə yetirərkən Komitə onun sərəncamına daxil ola biləcək bütün məlumatın məxfiliyini qoruyur.

6. Komitənin bu maddəyə əsasən, məsuliyyəti bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq Tərəflər arasında bağlanmış müqavilələrin və sazişlərin həyata keçirilməsinə şamil edilmir.

7. Bu maddənin müddəaları Tərəflər arasında 32-ci maddənin müddəalarının təsiri altına düşən mübahisələr barəsində tətbiq edilmir.

Maddə 23

KOMİTƏNİN MƏRUZƏLƏRİ

1. Komitə hər il öz işi barədə onun sərəncamında olan məlumatın təhlilindən, müvafiq hallarda, Tərəflərin verdiyi, yaxud onlardan tələb olunmuş izahatlardan ibarət, Komitənin istədiyi istənilən iradlar və tövsiyələrlə birlikdə məruzə hazırlayır. Komitə zəruri hesab etdiyi əlavə məruzələr də tərtib edə bilər. Məruzələr məqsədəuyğun saydığı iradları edə bilən Komissiya vasitəsilə Şuraya təqdim olunur.

2. Komitənin məruzələri Tərəflərə göndərilir və bundan sonra Baş katib tərəfindən dərc olunur. Tərəflər onun məhdudiyətsiz yayılmasına icazə verirlər.

Maddə 24

BU KONVENSIYADA NƏZƏRDƏ TUTULAN TƏDBİRLƏRDƏN DAHA CİDDİ TƏDBİRLƏRİN TƏTBİQ OLUNMASI

Tərəf, əgər o bunu qanunsuz dövriyyənin qarşısının alınması və aradan qaldırılması üçün məqsədəuyğun, yaxud zəruri hesab edərsə, bu Konvensiyada nəzərdə tutulandan daha ciddi, yaxud sərt tədbirlər tətbiq edə bilər.

Maddə 25

ƏVVƏLKİ MÜQAVİLƏLƏR ÜZRƏ HÜQUQ VƏ ÖHDƏLİKLƏRİN SAXLANMASI

Bu Konvensiyanın müddəaları 1961-ci il Konvensiyasına, düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyaya və 1971-ci il Konvensiyasına əsasən, bu Konvensiyanın Tərəflərinin öz üzərlərinə götürdükləri hər hansı bir hüquq, yaxud vəzifələri azaltmır.

Maddə 26

İMZALAMA

Bu Konvensiya 1988-ci il dekabrın 20-dən 1989-cu il fevralın 28-nə kimi Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Vyanadakı Bölməsində, bu tarixdən sonra isə 1989-cu il dekabrın 20-dək Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nyu-Yorkdakı Mərkəzi təsisatlarında:

a) bütün dövlətlər;

b) Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Namibiya üzrə Şurası tərəfindən təmsil olunan Namibiya;

c) iqtisadi inteqrasiyanın bu Konvensiyanın mövzusu olan məsələlər üzrə danışıqlar aparmaq, beynəlxalq sazişlər bağlamaq və tətbiq etmək barədə səlahiyyətlərə malik olan regional təşkilatlar (Konvensiya çərçivəsində Tərəflərə, dövlətlərə, yaxud milli xidmətlərə istinadlar bu təşkilatların səlahiyyətləri hədlərində onlara tətbiq oluna bilər) tərəfindən imzalanması üçün açıqdır.

Maddə 27

RATİFİKASIYA, QƏBUL EDİLMƏ, BƏYƏNİLMƏ, YAXUD RƏSMİ TƏSDİQ EDİLMƏ AKTI

1. Bu Konvensiya dövlətlər və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Namibiya üzrə Şurası tərəfindən təmsil olunan Namibiya tərəfindən ratifikasiya olunmalı, qəbul edilməli, yaxud bəyənilməli və iqtisadi inteqrasiyanın 26-cı maddəsinin c yarım-bəndində qeyd olunan regional təşkilatlar tərəfindən rəsmi aktları təsdiq edilməlidir. Ratifikasiya etimadnaməsi və qəbul edilmə, yaxud bəyənilmə haqqında sənədlər, eləcə də rəsmi təsdiqetmə aktlarına aid edilən sənədlər saxlanması üçün Baş katibə verilir.

2. İqtisadi inteqrasiyanın regional təşkilatları özlərinin rəsmi təsdiqetmə haqqında sənədlərində bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlər barəsində öz səlahiyyət hədlərini bəyan edirlər. Həmin təşkilatlar, bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlər barəsində öz səlahiyyət hədlərinin istənilən dəyişməsi barədə, həmçinin, Baş katibi məlumatlandırırlar.

Maddə 28

QOŞULMA

1. Bu Konvensiya istənilən dövlətin, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Namibiya üzrə Şurası tərəfindən təmsil olunan Namibiyanın və iqtisadi inteqrasiyanın 26-cı maddəsinin c yarım-bəndində qeyd olunan regional təşkilatların qoşulması üçün açıq qalır. Qoşulma, qoşulma haqqında sənədin saxlanması üçün Baş katibə verilməsi yolu ilə həyata keçirilir.

2. İqtisadi inteqrasiyanın regional təşkilatları qoşulma haqqında öz sənədlərində bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlər barəsində öz səlahiyyət hədlərini bəyan edirlər. Həmin təşkilatlar, bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlər barəsində öz səlahiyyət hədlərinin istənilən dəyişməsi barədə, həmçinin, Baş katibi məlumatlandırır.

Maddə 29

QÜVVƏYƏ MİNNMƏ

1. Bu Konvensiya dövlətlərin, yaxud Namibiya üzrə Şura tərəfindən təmsil olunan Namibiyanın ratifikasiya, qəbuletmə, bəyənmə, yaxud qoşulma mexanizmi olan iyirminci sənədinin saxlanması üçün Baş katibə verildiyi tarixdən sonra doxsanıncı gün qüvvəyə minir.

2. Bu Konvensiya iyirminci ratifikasiya etimadnaməsi, yaxud qəbuletmə, bəyənmə və ya qoşulma haqqında sənədin saxlanmaya verilməsindən sonra onu ratifikasiya etmiş, qəbul etmiş, bəyənmiş, yaxud ona qoşulmuş hər bir dövlət, yaxud Namibiya üzrə Şura tərəfindən təmsil olunan Namibiya üçün onun ratifikasiya etimadnaməsinin, yaxud qəbul etmə, bəyənmə və ya qoşulma haqqında sənədinin saxlanmaya verildiyi tarixdən sonra doxsanıncı gün qüvvəyə minir.

3. İqtisadi inteqrasiyanın rəsmi təsdiq aktına aid sənədi, yaxud qoşulma haqqında sənədi saxlanmaya verən 26-cı maddənin c yarım-bəndində qeyd olunan hər bir regional təşkilatı üçün bu Konvensiya saxlanmaya vermə tarixindən sonra doxsanıncı gün, yaxud bu maddənin 1-ci bəndinə əsasən Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixdə (bu tarixlərdən hansının sonuncu olmasından asılı olaraq) qüvvəyə minir.

Maddə 30

DENONSASIYA

1. İstənilən Tərəf istənilən vaxt Baş katibin adına yazılı bildiriş vermək yolu ilə bu Konvensiyanı denonsasiya edə bilər.

2. Həmin Tərəf üçün belə ləğvetmə (denonsasiya), Baş katib xəbərdarlığı aldıqdan bir il sonra qüvvəyə minir.

Maddə 31

DÜZƏLIŞLƏR

1. İstənilən Tərəf bu Konvensiyaya düzəliş təklif edə bilər. İstənilən belə düzəlişin mətni və onun üçün əsas həmin Tərəf tərəfindən Baş katibə bildirilir, o isə bunu digər Tərəflərə bildirir və onlardan təklif olunan düzəlişlə razı olub-olmadıqlarını soruşur. Əgər bu üsulla göndərilmiş təklif olunan düzəliş onun göndərilməsindən sonrakı 24 ay ərzində Tərəflərdən heç biri tərəfindən rədd edilməmişdirsə, o qəbul edilmiş sayılır və istənilən Tərəf üçün belə düzəlişlə bağlı olmaq barədə sənədin saxlanmaq üçün Baş katibə verilməsindən doxsan gün sonra qüvvəyə minir.

2. Əgər hər hansı bir Tərəf düzəlişi rədd edirsə, Baş katib Tərəflərlə məsləhətləşir və çoxluğun xahişi ilə bunu, eləcə də Tərəflərin istənilən iradəni Şuraya bildirir. Şura Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinin 62-ci maddəsinin 4-cü bəndinə uyğun olaraq konfrans çağırmaq barədə qərar qəbul edə bilər. Belə konfransda qəbul olunmuş istənilən düzəliş, düzəliş haqqında Protokola daxil edilir. Baş katib belə Protokolla bağlı olmaq barədə xüsusi olaraq məlumatlandırılır.

Maddə 32

MÜBAHİSƏLƏRİN TƏNZİMLƏNMƏSİ

1. Bu Konvensiyanın şərhı, yaxud tətbiqi ilə bağlı iki və ya bir neçə Tərəf arasında hər hansı mübahisə yarandıqı halda Tərəflər, onların seçiminə görə, mübahisəni danışıqlar, araşdırma, vasitəçilik, danışıq, arbitraj, regional orqanlara müraciət, məhkəmə araşdırması, yaxud digər dinc vasitələrlə tənzimləmək məqsədilə öz aralarında məsləhətləşmələr aparırlar.

2. Bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən qaydada həll edilə bilməyən istənilən belə mübahisə, mübahisədə tərəf olan dövlətlərdən hər hansı birinin xahişi ilə qərar qəbul edilməsi üçün Beynəlxalq Məhkəməyə verilir.

3. İqtisadi inteqrasiyanın 26-cı maddənin c yarım-bəndində qeyd olunan regional təşkilatlarından hər hansı biri bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən qaydada həll edilə bilməyən mübahisədə tərəflərdən biri olduqda, o, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzvü olan istənilən dövlət vasitəsilə Şuraya müraciət edə bilər ki, o, Məhkəmə Statutunun 65-ci maddəsinə uyğun olaraq mülahizəsi həlledici saydan Beynəlxalq Məhkəmənin məsləhətçi rəyini tələb etsin.

4. Hər bir dövlət bu Konvensiyanı imzalayarkən, yaxud ratifikasiya edərkən, qəbul edərkən, yaxud bəyənərkən və ya ona qoşularkən, yaxud iqtisadi inteqrasiyanın hər bir regional təşkilatın rəsmi təsdiq aktını imzalayarkən, yaxud saxlanmaya verərkən və ya qoşulma zamanı, özlərini bu maddənin 2 və 3-cü bəndlərinin müddəaları ilə bağlı hesab etmədikləri barədə bəyanat verə bilərlər. Digər Tərəflər belə bəyanat vermiş istənilən Tərəflə münasibətdə 2-ci və 3-cü bəndlərin müddəaları ilə bağlı deyillər.

5. Bu maddənin 4-cü bəndinə əsasən belə bəyanat vermiş istənilən Tərəf Baş katibi xəbərdar etmək yolu ilə istənilən vaxt bu bəyanatı geri götürə bilər.

Maddə 33

AUTENTİK MƏTNLƏR

Bu Konvensiyanın ingilis, ərəb, ispan, çin, rus və fransız mətnləri eyni dərəcədə autentik mətnlərdir.

Maddə 34

DEPOZİTARİ

Bu Konvensiyanın depozitarisi Baş katibdir.

Bunu təsdiq edərək, bunun üçün lazımi qaydada səlahiyyətləndirilmiş aşağıda imza edənlər, bu Konvensiyanı imzaladılar.

Min doqquz yüz səksən səkkizinci il dekabrın iyirmisində Vyanada bir nüsxədə tərtib edilmişdir.

**NARKOTİK VASİTƏLƏR ÜZRƏ KOMİSSİYA TƏRƏFİNDƏN EDİLMİŞ
DÜZƏLİŞLƏRİ ƏHATƏ ETMƏKLƏ 2001-Cİ İL DEKABRIN 8-DƏN QÜVVƏDƏ OLAN
YENİDƏN BAXILMIŞ CƏDVƏLLƏR**

I Cədvəl

I II Cədvəl

1 -fenü-2-propanon Efedrin Antranil turşusu Aseton Erqometrin Erqotamin İzosafrol Kalium permanqanat Lizergin turşusu N-asetil-o-aminbenzoy turşusu Norefedrin Piperonal Psevdoefedrin Safrol Sirkə turşusunun anhidridi 3,4-metilendioksifenil-2-propanon Fenilsirkə turşusu Xlorid mırşusu Metiletilketon Piperidin Sulfat turşusu Tulol

Bu Cədvəldə sadalanan bütün maddələrin duzları, belə duzların yaranması mümkün olduğu hallarda.

Bu Cədvəldə sadalanan bütün maddələrin duzları, belə duzların yaranması mümkün olduğu hallarda (xlorid turşusunun və sulfat turşusunun duzları xüsusi olaraq çıxarılır.